

PTE KTK

Műhelytanulmányok

2021/1

Gonda Tibor, Raffay Zoltán

Turisztikai fogyasztási szokások vizsgálata a
fogyatékossgal élők körében

A kiadvány az Innovációs és Technológiai Minisztérium Felsőoktatási Intézményi Kiválósági Programjának támogatásával jött létre, a Pécsi Tudományegyetem 4. tématerületi „A hazai vállalatok szerepének növelése a nemzet újraiparosításában” programja keretében (szerződés száma: TUDFO / 47138/2019 - ITM)



PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Közgazdaságtudományi Kar

Gonda Tibor- Raffay Zoltán

Turisztikai fogyasztási szokások vizsgálata a fogyatékossgal élők körében

A hazai turizmuskutatás nem eléggé vizsgált területe az akadálymentes turizmus. Csak az elmúlt néhány évben figyelhető meg ebben változás, az által, hogy néhány kutató érdeklődési körébe került a téma vizsgálata. A szerzők egy kérdőíves vizsgálat eredményére építve mutatják be a fogyatékossgal élők utazási keresletének néhány fontos vonását. A külföldi és a belföldi utazási gyakoriság bemutatása mellett, annak a vizsgálatára is sor került, hogy a fogyatékossgal élők keresletében melyek a legnépszerűbb turisztikai termékek. Rámutatunk arra is, hogy a célcsoport tagjai utazásaik során elvetik a szegregációs megoldásokat, és az integrációval szemben is egyértelműen az inklúziót igénylik. Az akadálymentes turizmus kérdésköre az európai lakosság 10%-át érinti, tehát túl a kérdés társadalmi és szociális jelentőségén, piaci szempontból sem elhanyagolható létszámról van szó. Az érintettek elvárásainak és speciális fogyasztói szokásainak a megismerése feltétlenül szükséges a megfelelő kínálat kialakításához, illetve a szolgáltatások egyenlő esélyű elérésének a biztosításához. Az eredmények levonásához 262 db. kitöltött kérdőív állt a rendelkezésre. Ez a hazai akadálymentes turizmus kutatásban jelentős nagyságrendnek számít, tekintettel arra, hogy az érintett személyek nehezen érhetőek el. A magyar felmérés mellett további 4 ország (Németország, Olaszország, Spanyolország és Horvátország) kismintás kutatási eredményeire is kitér a tanulmány. A fejlett országokban a turisztikai kínálat szervezése során is egyre nagyobb figyelmet kap az akadálymentesítés, részben humanitásból, részben felismerve az ebben rejlő jelentős üzleti lehetőséget. Legáltalánosabban megfogalmazva, az akadálymentes turizmus a mindenki számára egyenlő módon elérhető turizmust jelenti, beleértve a fogyatékossgal élőket, az átmenetileg mozgáskorlátozottakat, az időseket, a kisgyerekeket és a többgenerációs családokat. Ennek megfelelően az egyenlő esélyű hozzáférés vizsgálatának a fő területei megegyeznek a turizmus kínálati oldalának fő területeivel, úgymint: szálláshelyszolgáltatás; vendéglátás; turisztikai attrakciók; közlekedés; kommunikáció.

Kulcsszavak: akadálymentes turizmus, utazás gyakoriság, motiváció, turisztikai termékek, életminőség

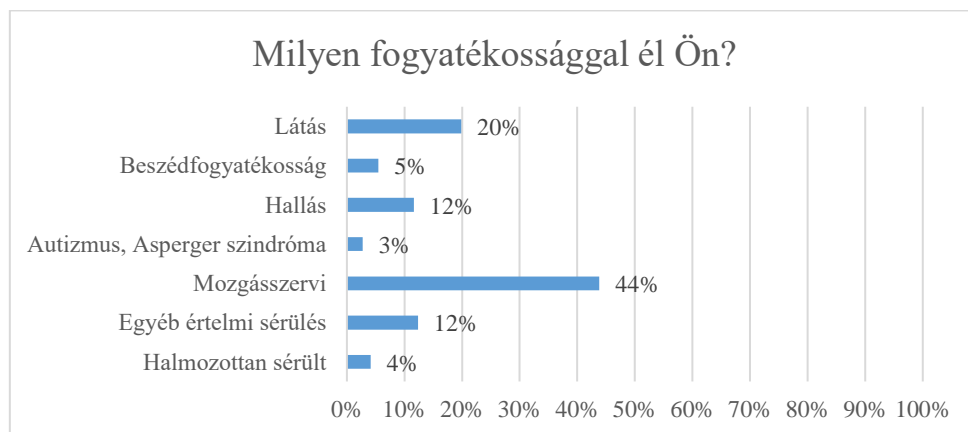
1. Kutatási módszertan: A kérdőíves kutatás szakmai előkészítésére valamennyi partner bevonásával 2018 decemberében került sor Barcelonában. Ott került meghatározásra az, hogy a kutatásvezető magyar partner 200 fős mintán végzi el az alapkutatást, melyeket összevetnek a nemzeti sajátosságokkal, amihez a partnerek 30-30 kérdőív kitöltését vállalták. A kérdőív véglegesítésére a partnerekkel több körben egyeztetve került sor. A kérdőíves kutatás 2019 tavaszán indult, és a tervezett 2 hónap helyett 5 hónapot vett igénybe a lebonyolítása. Ennek oka az volt, hogy a fogyatékossgal élő érintetteket nagyon nehéz volt elérni. Alapvetően online kitöltő programon keresztül történt a kérdőív kitöltése, de egyes esetekben személyes adatfelvételre is sor került. E tekintetben igen eredményes volt a magyar partner, mivel a 2019 szeptember eleji Orfűi Akadálymentes Turizmus Napon egyetemi hallgatók bevonásával 89 kérdőívet tudtak személyesen kitölteni. Ténylegesen 262 magyarországi kitöltés készült el, ami a hazai akadálymentes turizmussal kapcsolatos kutatásban tudomásunk szerint az egyik legnagyobb mintaszám. Ehhez az eredményhez, mintegy kontrolcsoportokat hasonlítjuk hozzá a másik 4 ország eredményeit, ahol 22 és 34 között szóródtak a kitöltési számok. Először a nagyobb minta kiértékelése történt meg, ahol százalékosan kerültek feltüntetésre a kapott eredmények. Tekintettel a külföldi minták alacsony számára, az ő esetükben százalékot nem számoltunk, hanem a válaszok számát tüntettük fel. A kapott eredményekről készült egy rövid kutatási összefoglaló, és folyamatban van további tudományos igényességgel elkészített tanulmány megírása. A vizsgálat konkrét eredményei az alábbiakban olvashatók.

2. A kutatás eredményei

2.1. A kutatásba bevont célcsoport tagok összetételének a bemutatása

Első kérdésünkben a kitöltőknek arra a kérdésre kellett választ adniuk, hogy milyen fogyatékossgal élnek együtt. A kitöltők többségének életét a mozgásszervi megbetegedések nehezítik meg, az összes válaszadó 44%-a küzd ilyen jellegű problémával. A második legtöbb válasz a látásra érkezett, 20%-nak nehezíti meg a hétköznapijait. Ezt követi a hallás és az egyéb értelmi sérülés 12-12%-kal, majd a beszéd fogyatékossga (5%) és az autizmus, illetve Asperger szindróma (3%). A válaszadók 4%-a válaszolta, hogy halmozottan fogyatékosok. A kérdés feltevésekor több válasz megjelölésére is lehetőség volt (1.a. ábra).

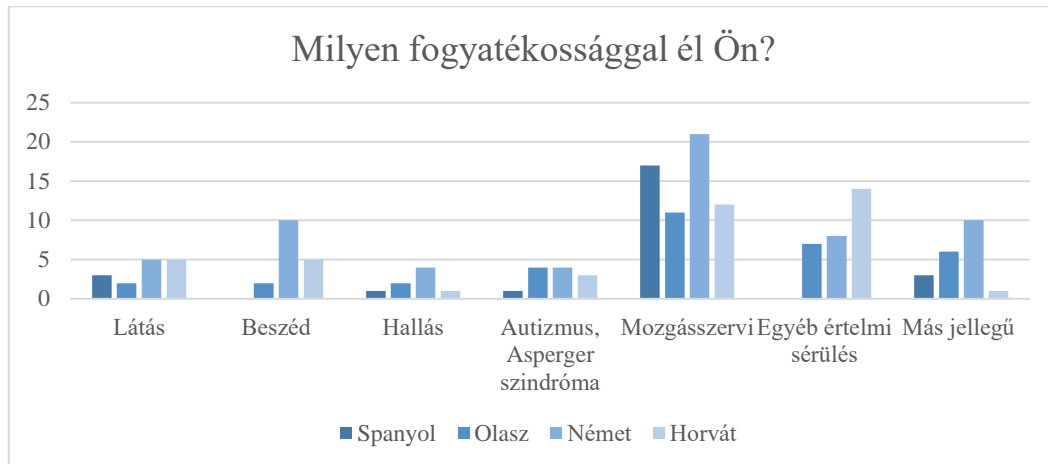
1.a. ábra: Milyen fogyatékossgal él Ön? (n=266)



Forrás: Saját szerkesztés

Az eredményből látszik, hogy valamennyi partner törekedett a sokszínűsége, és sikerült különböző fajta fogyatékossgal élő személyt bevonni a felmérésbe. Mindenhol a mozgásszervi fogyatékossgal élők vannak a legnagyobb számban, kivéve a horvátországi felmérést, ahol értelmi sérültek képezik a legnagyobb halmazt. (1.b. ábra)

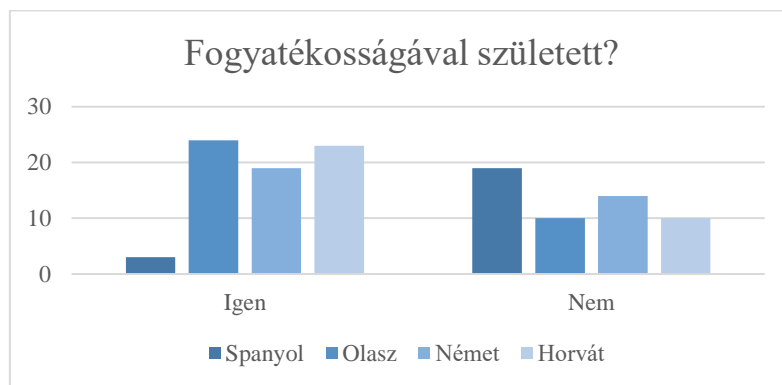
1.b. ábra: Milyen fogyatékossgal él Ön?



Forrás: Saját szerkesztés

A magyar kitöltők kicsivel több, mint háromnegyede (68,7%) fogyatékossgal született, míg kicsivel kevesebb, mint egyharmada (31,3%) nem születése óta él együtt fogyatékossgával. Ettől lényegesen csak a spanyol adatok térnek el, ahol jóval többen voltak azok, akik nem fogyatékossgal születtek, és időközben váltak azzá. (2. ábra)

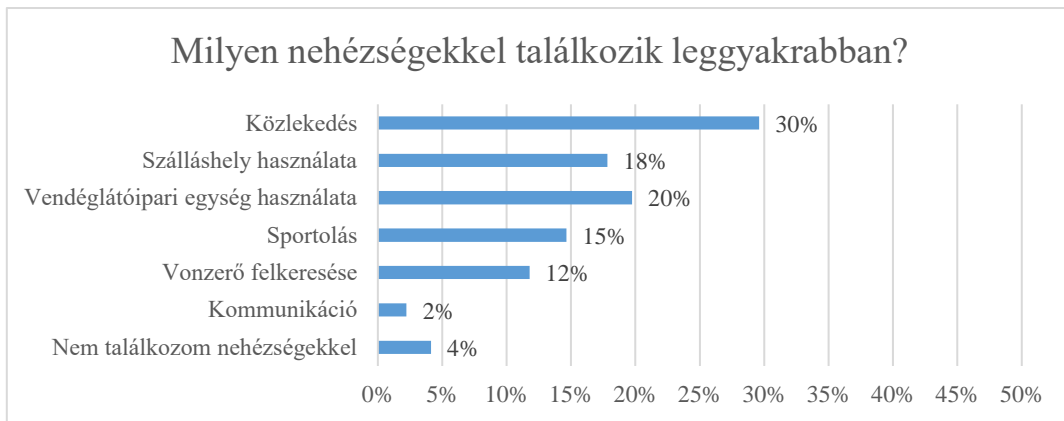
2. ábra: Fogyatékossgával született?



Forrás: Saját szerkesztés

A fogyatékossgal élők leggyakrabban a következő nehézségekkel találják szembe magukat: közlekedési nehézségek (30%), vendéglátóipari egység használatának nehézségei (20%), szálláshely használatának nehézségei (18%), sportolási nehézségek (15%), vonzerő felkeresésének nehézsége (12%) és kommunikációs nehézségek (2%). A válaszadók mindössze 4%-a vallotta azt, hogy semmilyen nehézséggel nem találkozik a hétköznapokban (3.a. ábra).

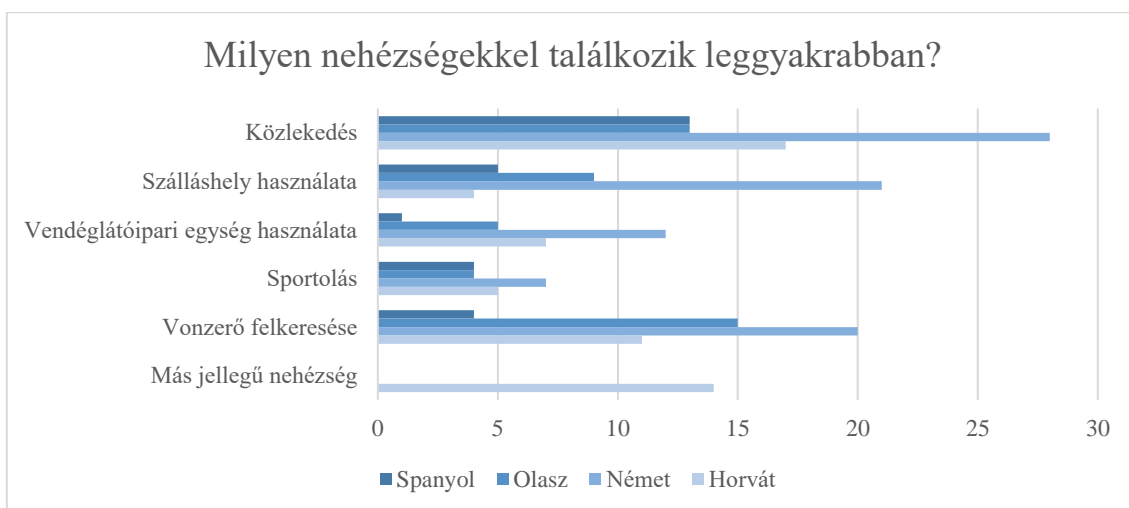
3.a. ábra: Milyen nehézségekkel találkozik leggyakrabban? (n=248)



Forrás: Saját szerkesztés

A másik négy partnernél is hasonlóak az eredmények, a közlekedés okozta nehézségekre érkezett a legtöbb válasz, viszont másodikként a vonzerő felkeresése okoz gondot a fogyasztóknak, s csak ezt követően a szálláshely és a vendéglátóipari egység használata. A horvátoknál kiugróan magas a más jellegű nehézségekre adott válasz (3.b. ábra).

3.b. ábra: Milyen nehézségekkel találkozik leggyakrabban?

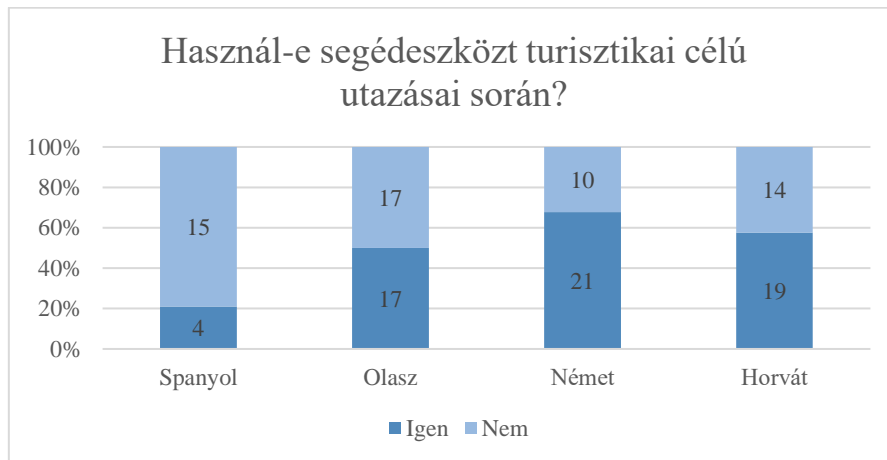


Forrás: Saját szerkesztés

A következő kérdéskör azt vizsgálja, hogy a fogyatékossgal élők használnak-e bármilyen segédeszközt a turisztikai célú utazásaik során vagy sem, illetve hogy ha használnak valamilyen segédeszközt, akkor mit (4. ábra). A megkérdezettek több, mint kétharmada (67,2%) használ segédeszközt a turisztikai célú utazásai során, míg valamivel kevesebb, mint az egyharmada (32,8%) a válaszadóknak nem használ. Azok, akik igennel válaszoltak a kérdésre, a következő válaszokat adták arra, hogy milyen segédeszközt használnak: a többség (38%) kerekesszékre szorul, őket követik azok, akik valamilyen jellegű bot segítségével utaznak (13%), majd akik hallókészüléket vagy mobiltelefont (applikációk, melyek segítik a tájékozódást, kommunikációt) használnak (4-4%), végül érkeztek még elszórtan válaszok a vakvezető kutyára, művégtagra, gyógycipőre és a szemüvegre is (5.a. ábra). Leolvasható az ábráról az is, hogy a válaszadók 41%-a nem használ segédeszközt vagy nem válaszolt a megadott kérdésre. Ha összehasonlítjuk az előző kérdésre érkezett válaszokat az erre a kérdésre érkezett válaszokkal, észrevehetjük, hogy többen kihagyták ezt a kérdést, ugyanis az előző kérdésre csak

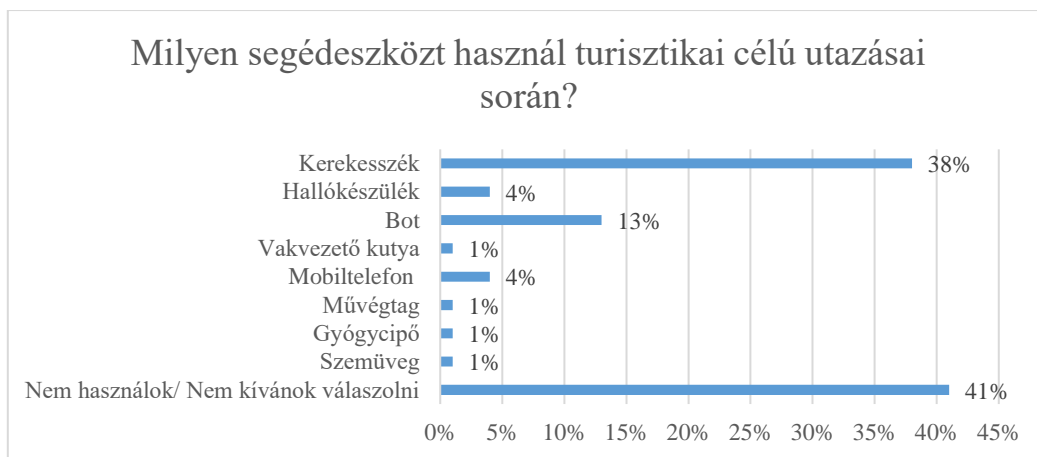
a kitöltők 32,8%-a válaszolta, hogy nem használ segédeszközt, míg itt már körülbelül 8%-kal többen.

4. ábra: Használ-e segédeszközt turisztikai célú utazásai során?



Forrás: Saját szerkesztés

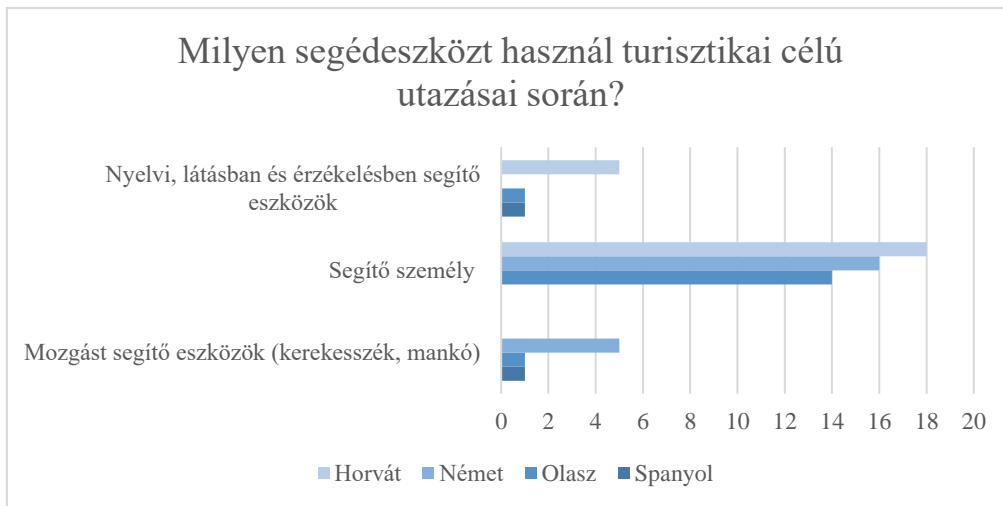
5.a. ábra: Milyen segédeszközt használ turisztikai célú utazásai során? (n=270)



Forrás: Saját szerkesztés

Az 5.b. ábra a másik négy ország válaszait hasonlítja össze abban a kérdésben, hogy milyen segédeszközt használnak turisztikai célú utazásaik során. Általánosságban elmondható, hogy sokkal kevésbé használnak mozgást segítő eszközöket, mint például kerekesszék, mankó vagy bot, mint a magyarok. Legtöbbször azt választották, hogy a turisztikai célú utazásaik során egy segítő személyre van szükségük.

5.b. ábra: Milyen segédeszközt használ turisztikai célú utazásai során?

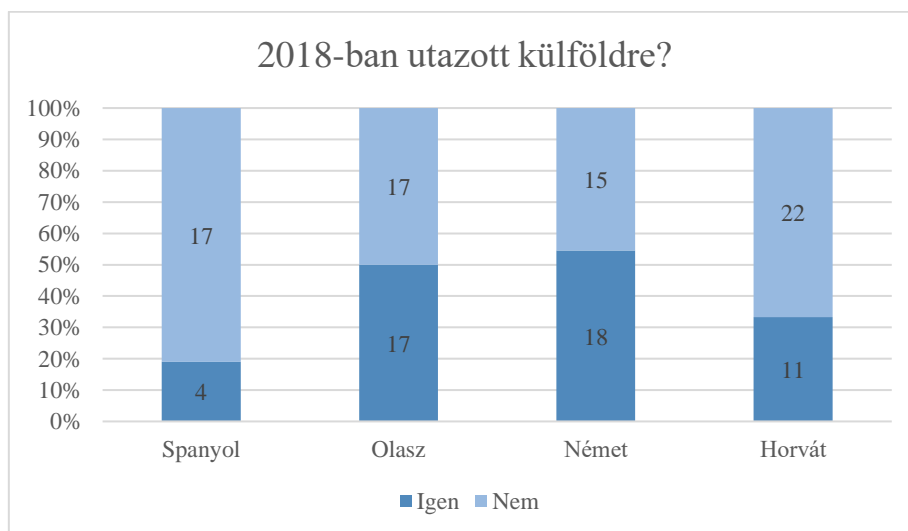


Forrás: Saját szerkesztés

2.2 A kutatásban részt vevők utazási gyakoriságai, és fogyasztói szokásai

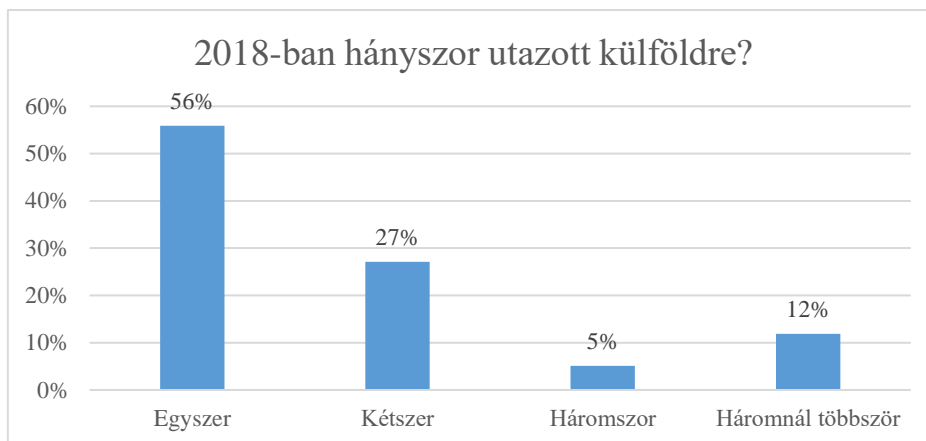
A következő két kérdés azt vizsgálja, hogy a hazai fogyatékkal élők utaztak-e külföldre 2018-ban, és ha igen, akkor hányszor. Arra a kérdésre, hogy 2018-ban utaztak-e külföldre, nagyjából fele-fele arányú válaszok érkeztek. A megkérdezett fogyatékkal élők 45,5%-a utazott, míg 54,5%-uk nem utazott külföldre. Az előző kérdésre igennel válaszolóknak arra is választ kellett adni, hogy ha utaztak külföldre 2018-ban, akkor ezt hányszor tették meg. Az eredmények a következőképpen alakulnak: akik utaztak külföldre 2018-ban, azoknak az 56%-a mindössze egyszer, 27%-uk kétszer, az 5%-uk háromszor, míg 12%-uk háromnál többször. (7.a. ábra)

6. ábra: 2018-ban utazott külföldre?



Forrás: Saját szerkesztés

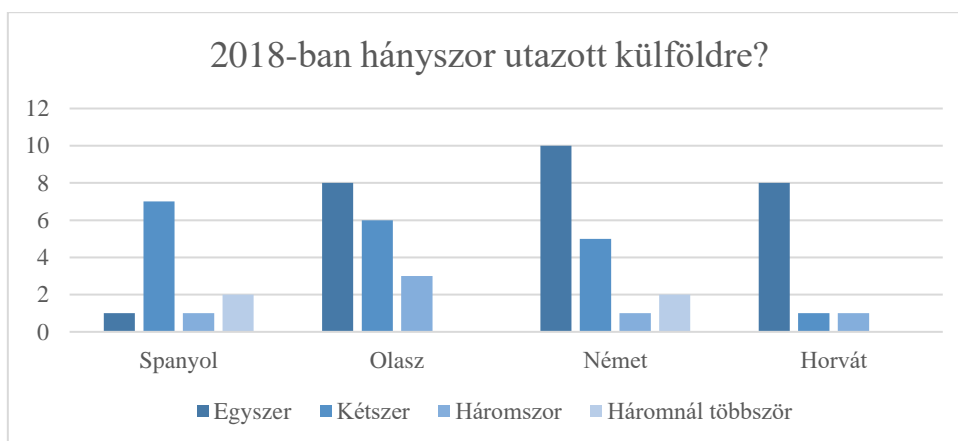
7.a. ábra: 2018-ban hányszor utazott külföldre? (n=118)



Forrás: Saját szerkesztés

A spanyoloknál sokkal több válasz érkezett arra, hogy kétszer utaztak külföldre 2018-ban, míg a többi ország válaszai hasonlóak a magyarokéhoz. Az olaszok és a horvátok közül senki nem jelölte, hogy háromnál többször utazott külföldre (7.b. ábra).

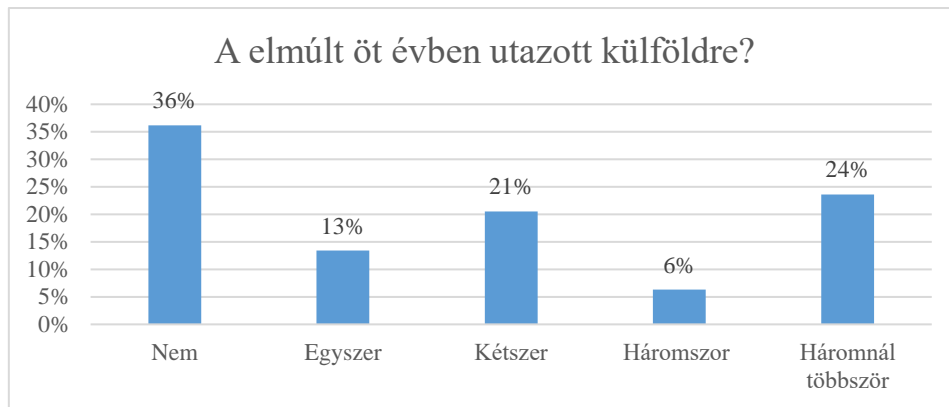
7.b. ábra: 2018-ban hányszor utazott külföldre?



Forrás: Saját szerkesztés

A kitöltőknek a következő körben arra kellett felelniük, hogy az elmúlt öt évben utaztak-e külföldre, és ha igen, akkor hányszor (8.a. ábra). Az összes válaszadó 36%-a azt válaszolta, hogy egyáltalán nem utazott külföldre az elmúlt öt évben. Azok közül, akik utaztak, 13%-a a megkérdezetteknek mindössze egyszer, 21%-a kétszer, 6%-a háromszor és 24%-uk háromnál is többször.

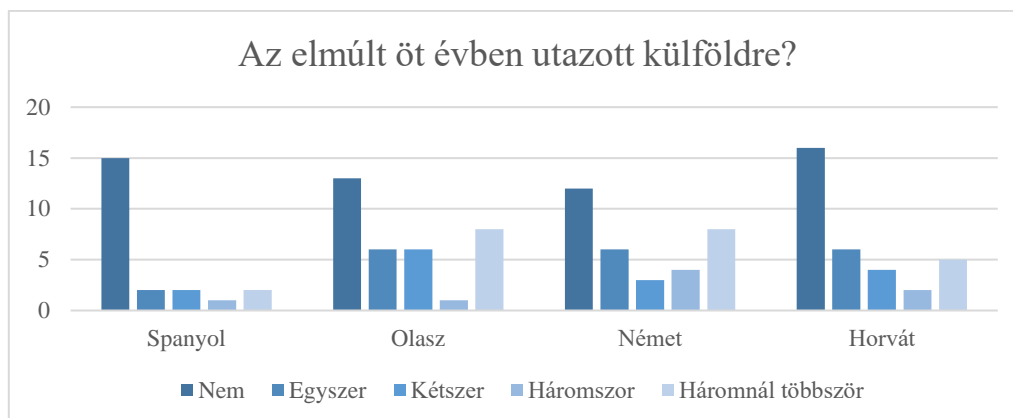
8.a. ábra: Az elmúlt öt évben utazott külföldre? (n=254)



Forrás: Saját szerkesztés

A magyarokhoz hasonlóan a másik négy országban is arra érkezett a legtöbb válasz, hogy az elmúlt öt évben nem utaztak külföldre. Az országok között jelentős eltérések vannak abban, hogy ki hányszor utazott. A spanyoloknál kiegyenlített, míg az olaszok és a spanyolok a háromnál többször, a horvátok pedig az egyszer utaztak válasz volt a legnépszerűbb (8.b. ábra).

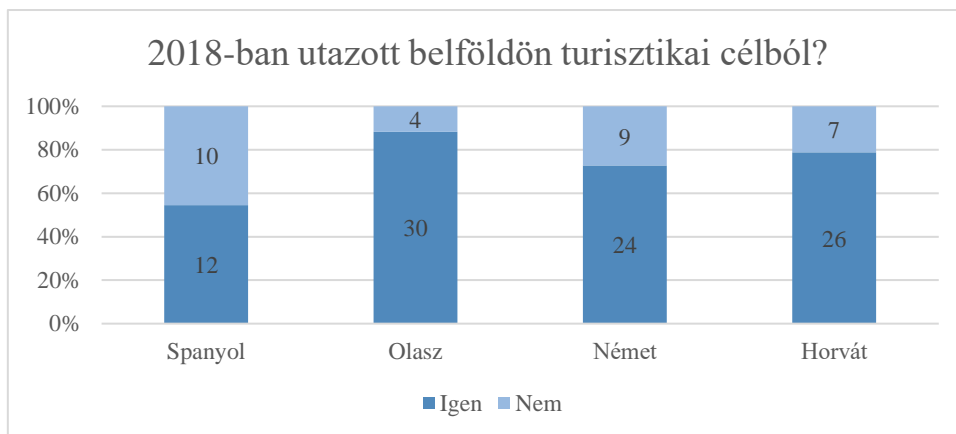
8.b. ábra: Az elmúlt öt évben utazott külföldre?



Forrás: Saját szerkesztés

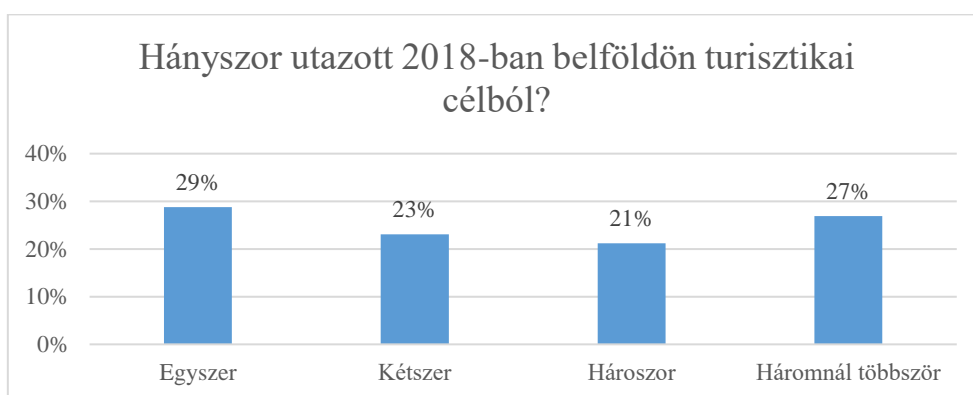
A következő kérdés azt vizsgálta meg, hogy a kitöltők 2018-ban utaztak-e belföldön turisztikai céllal. A válaszadók 77,1%-a utazott, míg a 22,9%-uk nem. Az előző kérdés kapcsán a 10.a. ábra azt vizsgálja, hogy aki utazott 2018-ban belföldön turisztikai céllal, az hányszor utazott. A megkérdezettek 29%-a egyszer utazott, 23%-uk kétszer, 21%-uk háromszor és 27%-uk háromszor vagy többször utazott belföldön.

9. ábra: 2018-ban utazott belföldön turisztikai célból?



Forrás: Saját szerkesztés

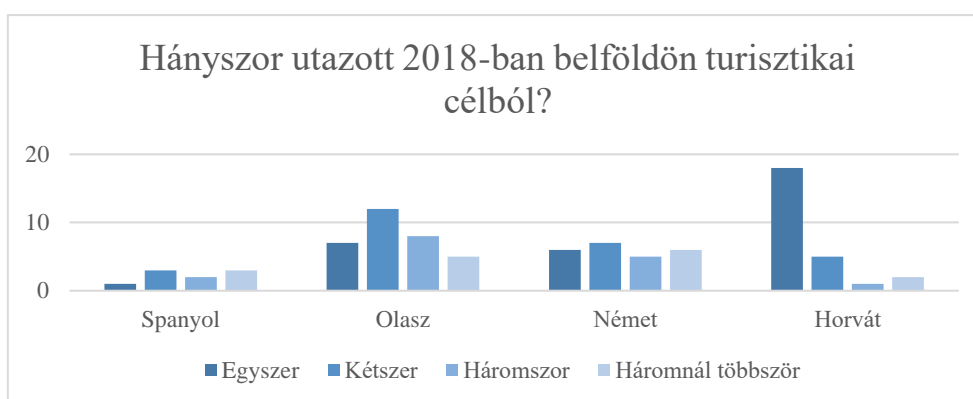
10.a. ábra: Hányszor utazott 2018-ban belföldön turisztikai célból? (n=208)



Forrás: Saját szerkesztés

Míg a magyaroknál, németeknél és spanyoloknál nagyjából kiegyenlített, hogy hányszor utaztak 2018-ban belföldön, addig az olaszoknál kiemelkedik a kétszeri utazásra adott válasz, a horvátoknál pedig az egyszeri utazásra adott válasz (10.b. ábra).

10.b. ábra: Hányszor utazott 2018-ban belföldön turisztikai célból?

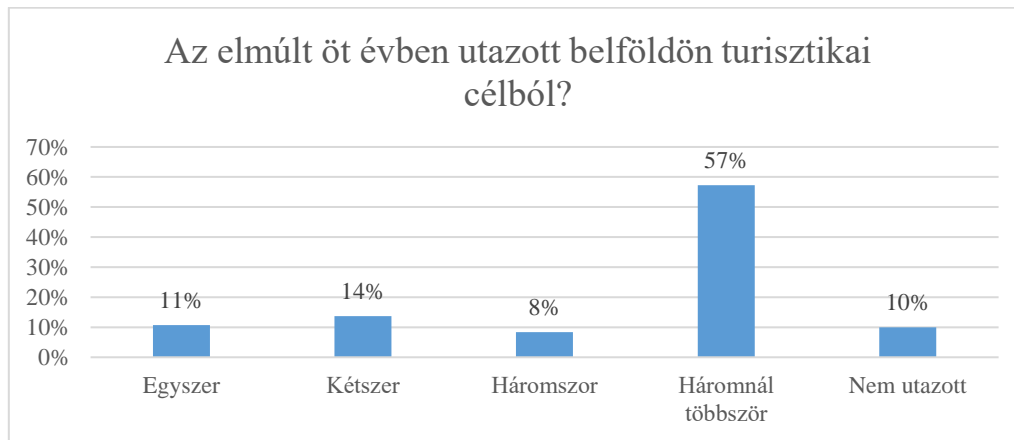


Forrás: Saját szerkesztés

Arra a kérdésre, hogy az elmúlt öt évben utaztak-e belföldön turisztikai célból a válaszadók, a következő válaszok érkeztek. A megkérdezettek 10%-a egyáltalán nem utazott turisztikai céllal belföldön. A fogyatékossgal élők 11%-a mindössze egyszer, 14%-uk kétszer, 8%-uk

háromszor, míg 57%-uk háromnál többször utazott belföldön turisztikai céllal az elmúlt öt évben (11.a. ábra).

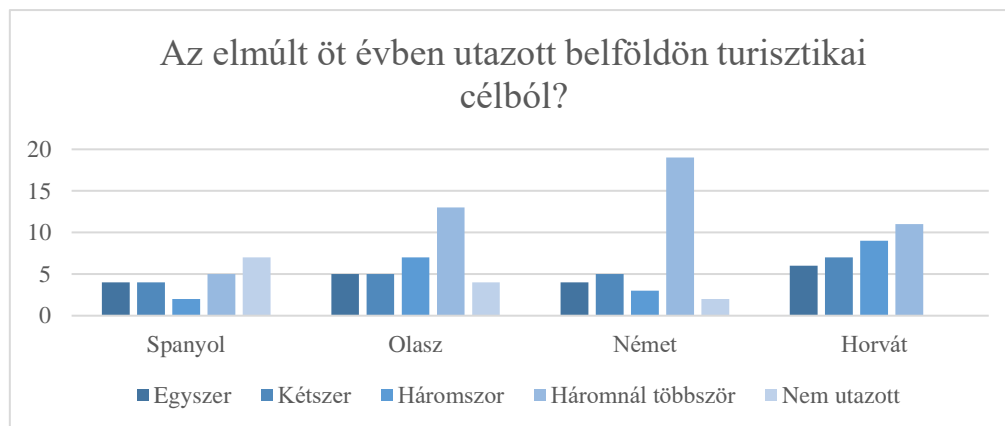
11.a. ábra: Az elmúlt öt évben utazott belföldön turisztikai célból? (n=262)



Forrás: Saját szerkesztés

A spanyolok kivételével a másik négy országban is arra érkezett a legtöbb válasz, hogy háromnál többször utaztak a fogyatékkal élők az elmúlt öt évben belföldön turisztikai céllal. A spanyolok többsége nem utazott, s csak a második helyen állnak azok, akik háromnál többször utaztak. Érdekes, hogy a horvátoknál senki nem jelölte azt, hogy nem utazott az elmúlt öt évben (11.b. ábra).

11.b. ábra: Az elmúlt öt évben utazott belföldön turisztikai célból?

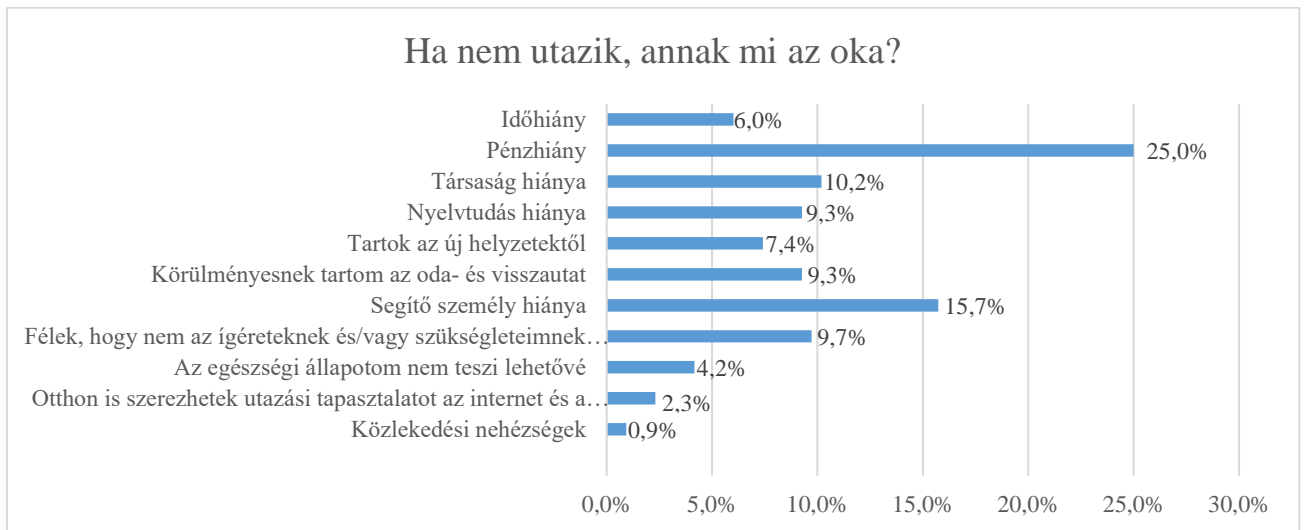


Forrás: Saját szerkesztés

A következő kérdés arra irányult, hogy ha nem utaznak a megkérdezettek, annak mi az oka (12.a. ábra). A kitöltők körében a legfőbb indok egyértelműek a pénzhiány (25%) volt. Ezt követte a segítő személy hiánya (15,7%), a társaság hiánya (10,2%). Ezen kívül a megkérdezettek félnek, hogy nem az ígéreteknek és/vagy szükségleteknek megfelelő akadálymentesítést kapják az utazás során (9,7%), s döntő tényezőként van jelent a nyelvtudás hiánya és az, hogy körülményesnek tartják az oda-vissza utat (9,3-9,3%). A válaszadók egy része fél az új helyzetektől (7,4%), van, aki időhiány miatt dönt az otthon maradás mellett (6%), és olyan is akad, akinek egyszerűen az egészségi állapota nem teszi lehetővé az utazást (4,2%).

Néhányan azzal indokolták, hogy otthon is szerezhettek utazási tapasztalatot az internet és a technika segítségével (2,3 %), illetve volt, aki a közlekedési nehézségekre hivatkozott (0,9 %).

12.a. ábra: Ha nem utazik, annak mi az oka? (n=176)



Forrás: Saját szerkesztés

A magyarokhoz hasonlóan a partnereknél is a pénzhiány miatt nem utaznak a fogyatékkal élő turisták. Ezt követi a társaság hiánya, az időhiány, a nyelvtudás hiánya, a segítő személy hiánya, s sokan félnek, hogy nem az ígéreteknek és/vagy a szükségleteinek megfelelő az akadálymentesítés (12.b. ábra).

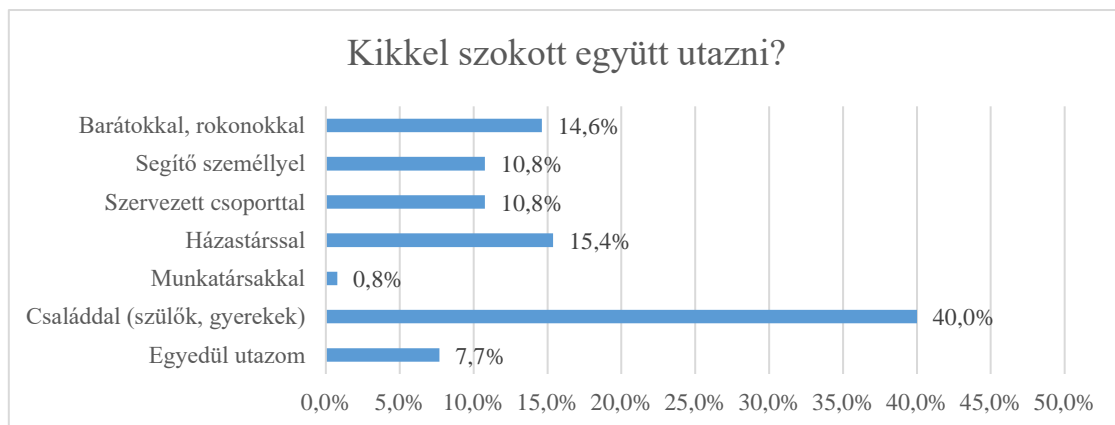
12.b. ábra: Ha nem utazik, annak mi az oka?



Forrás: Saját szerkesztés

A fogyatékkal élők számára feltett következő kérdés azt vizsgálta, hogy kikkel szoktak együtt utazni (13.a. ábra). A legtöbben egyértelműen azt válaszolták, hogy családdal (40%) szoktak, ettől jóval lemaradva a következő legnépszerűbb válasz a házastárssal (15,4%) volt, majd a barátokkal, rokonokkal (14,6%). 10,8-10,8%-ot kapott a segítő személlyel és a szervezett csoporttal való utazás, míg 0,8% említette, hogy a munkatársakkal utazik. 7,7%-a a válaszadóknak nem szokott társasággal utazni, inkább az egyedüli utazási formát választja.

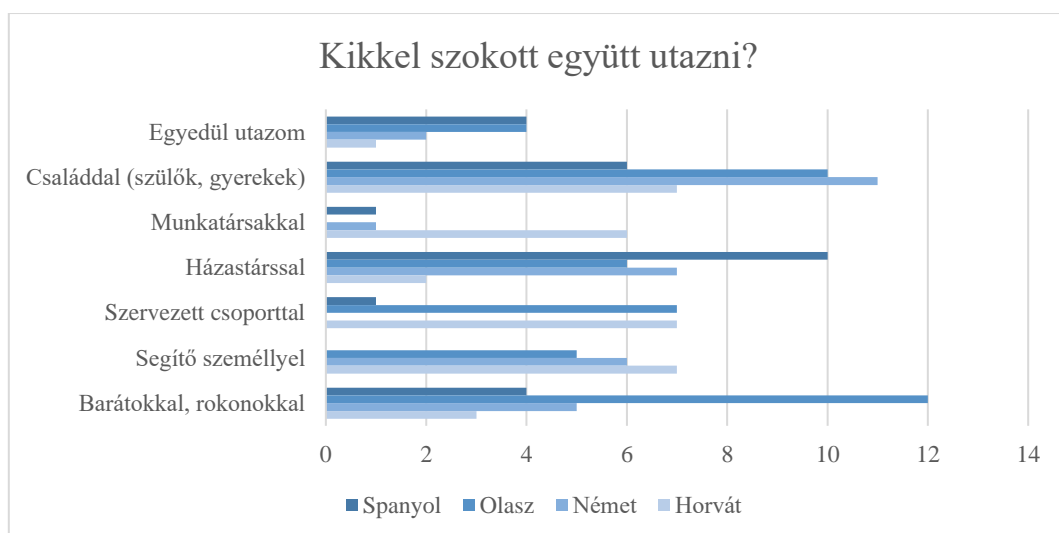
13.a. ábra: Kikkel szokott együtt utazni? (n=260)



Forrás: Saját szerkesztés

A 13.b. ábrán megtekinthető, hogy a másik négy országban élő fogyatékos turisták kikkel szoktak együtt utazni. A legtöbb válasz hasonlóan a magyarokhoz a családdal (szülők, gyerekek), a házastárssal, a barátokkal, rokonokkal és a segítő személlyel való utazásra érkezett.

13.b. ábra: Kikkel szokott együtt utazni?

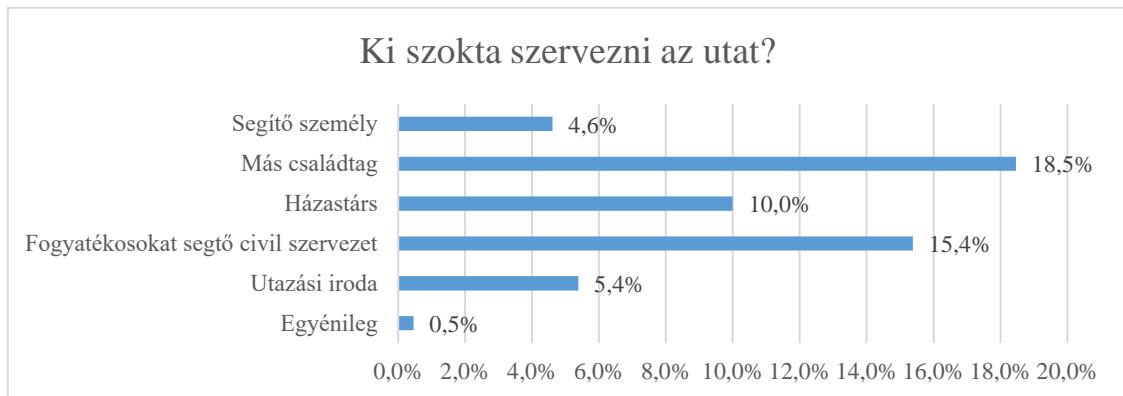


Forrás: Saját szerkesztés

Azt követően, hogy kivel szoktak utazni a fogyatékkal élő turisták, azt méri fel a kérdőív, hogy ki szokta megszervezni az utakat. A 14.a. ábráról jól leolvasható, hogy leggyakrabban egy más családtag (18,5%) vagy a fogyatékosokat segítő civil szervezet (15,4%) segítségét választják az utazni kívánók. A megkérdezettek 10%-ának a házastársuk, 5,4%-uk részére utazási iroda, míg

4,6%-uk részére egy segítő személy bonyolítja le a szervezést. A válaszadók mindössze 0,5%-a válaszolta azt, hogy egyénileg szervezi meg az utazását.

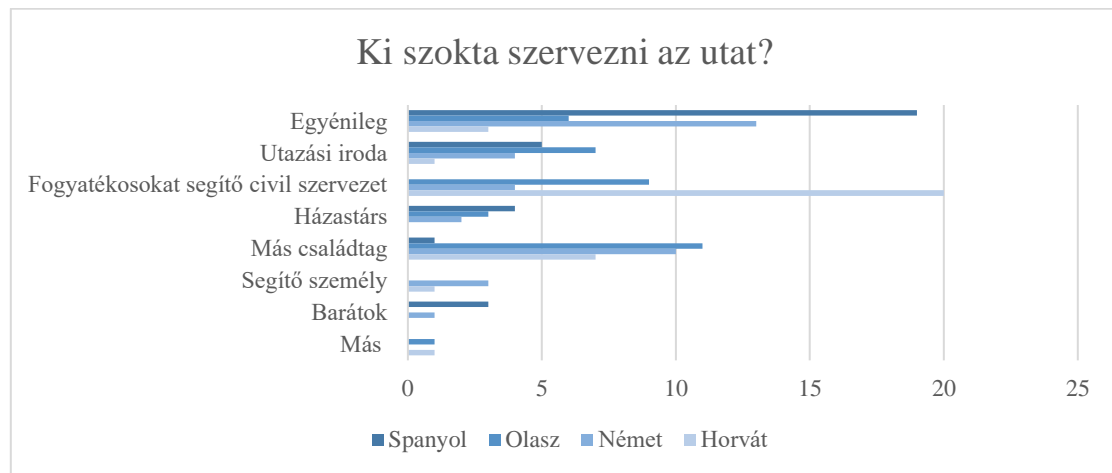
14.a. ábra: Ki szokta szervezni az utat? (n=260)



Forrás: Saját szerkesztés

Míg a magyarok mindössze 0,5 %-a szavazott arra, hogy egyénileg szervezi meg utazását, addig a spanyoloknál és a németeknél erre szavaztak a legtöbben. Hasonlóan népszerű válasz a más családtag, a fogyatékosokat segítő civil szervezet, s az utazási irodákra is sokan szavaztak a magyarokhoz képest (14.b. ábra).

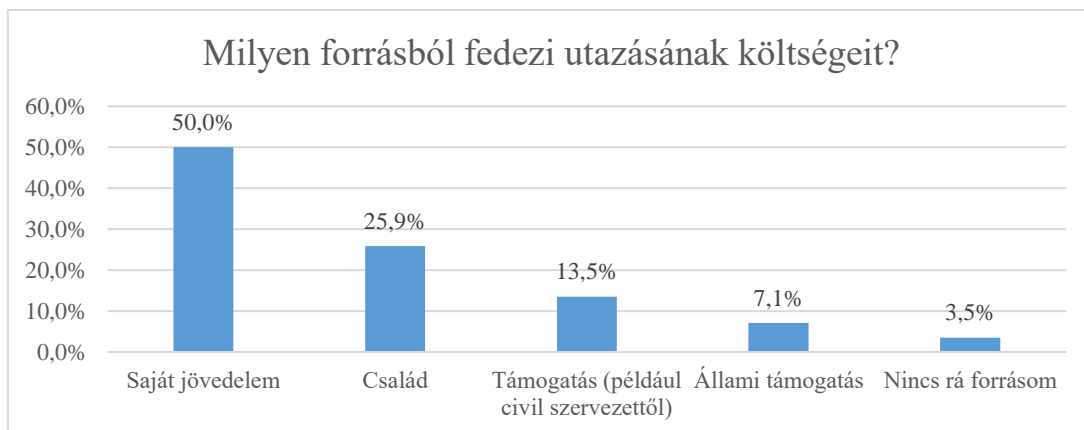
14.b. ábra: Ki szokta szervezni az utat?



Forrás: Saját szerkesztés

A következő kérdésben az került felmérésre, hogy a turisták milyen forrásból fedezik az utazásuk költségeit. A 15.a. ábrán látható, hogy a válaszadók pontosan fele saját jövedelemből ki tudja fizetni a költségeket, 25,9%-uk a családjuk segítségével, 13,5%-uk valamilyen támogatás (pl. civil szervezet) segítségével, míg 7,1%-a a megkérdezetteknek állami támogatással. 3,5% azt válaszolta, hogy egyáltalán nem tudja kifizetni az utazás költségeit.

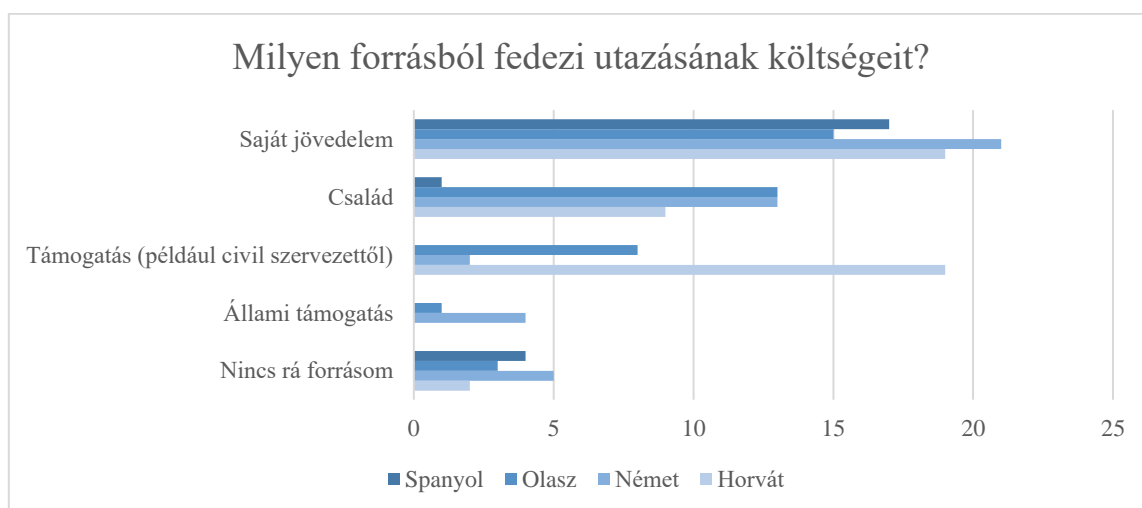
15.a. ábra: Milyen forrásból fedezi utazásának költségeit? (n=261)



Forrás: Saját szerkesztés

A 15.b. ábráról leolvasható, hogy hasonló válaszok érkeztek a partnerektől is arra a kérdésre, hogy milyen forrásból fedezik a fogyatékkal élők utazásaik költségeit.

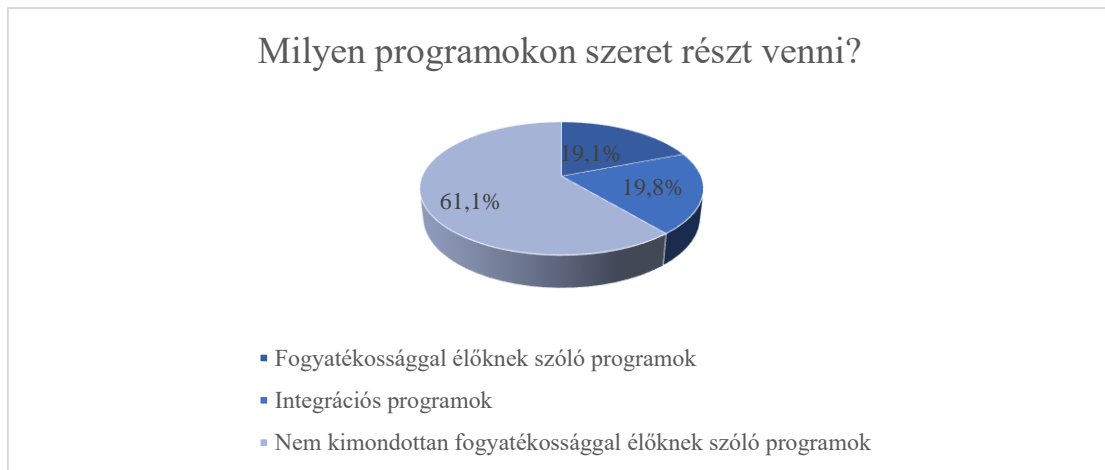
15.b. ábra: Milyen forrásból fedezi utazásának költségeit?



Forrás: Saját szerkesztés

Arra a kérdésre, hogy milyen programokon szeretnek részt venni a fogyatékkal élő turisták, a következő válaszok érkeztek: a megkérdezettek 19,1%-a kifejezetten fogyatékkal élőknek szóló programokon szeret részt venni, míg 19,8% szívesebben választja az integrációs programokat. A válaszok majdnem kétharmada (61,1%) mégis arra érkezett, hogy nem kimondottan fogyatékkal élőknek szóló programokon szeretnek részt venni a válaszadók (16.a. ábra).

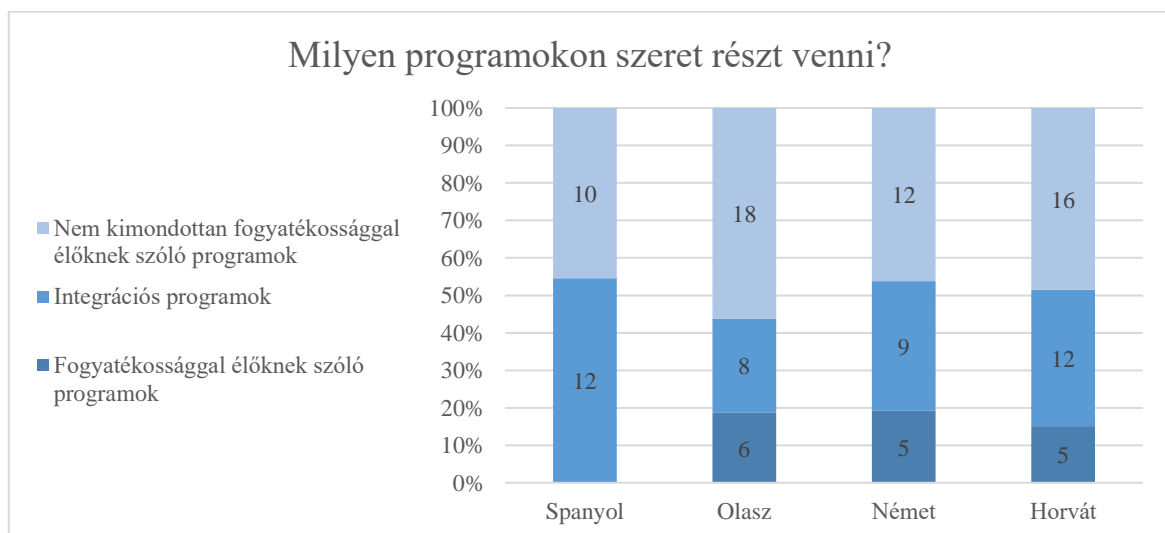
16.a. ábra: Milyen programokon szeret részt venni? (n=262)



Forrás: Saját szerkesztés

Érdekes, hogy a spanyoloknál arra a kérdésre, hogy milyen programokon szeretnek részt venni, senki nem jelölte válaszként, hogy fogyatékossgal élőknek szóló programokon szeret részt venni. Inkább választják az integrációs vagy a nem kimondottak fogyatékossgal élőknek szóló programokat. A másik három országnál is a legkevésbé népszerű válasz a fogyatékossgal élőknek szóló programok, míg a legnépszerűbb a nem kimondottan számukra kialakított programok (16.b. ábra). Ennek ellenére a németek és horvátok közül is sokan jelölték a 12.b. ábráról leolvasható kérdésre, hogy azért nem utaznak, mert félnek, hogy nem az ígéreteknél és/vagy a szükségleteinek megfelelő az akadálymentesítés.

16.b. ábra: Milyen programokon szeret részt venni?

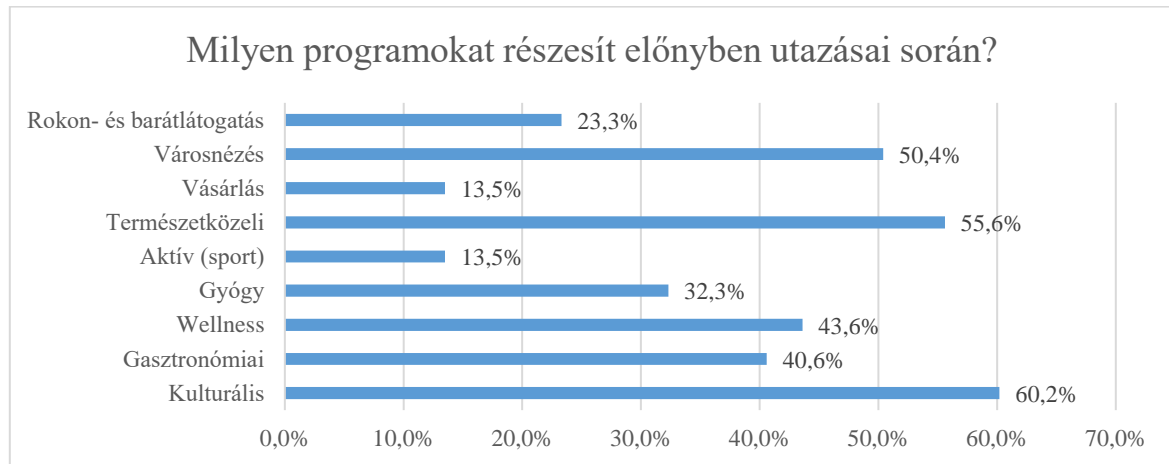


Forrás: Saját szerkesztés

A 17.a. ábra azt mutatja be, hogy milyen programokat részesítenek előnyben utazásaik során a fogyatékossgal élő turisták. Több választ is meg lehetett jelölni a kitöltés során. A legnépszerűbb programnak a kulturális (60,2%), a természetközeli (55,6%) és a városnézés

(50,4%) nyilvánult. Többen szavaztak a wellnessre (43,6%), a gasztronómiai (40,6%) és a rokon- és barátlátogatásra (23,3%). Ezen kívül érkeztek még válaszok a vásárlásra és az aktív programokra (13,5-13,5%).

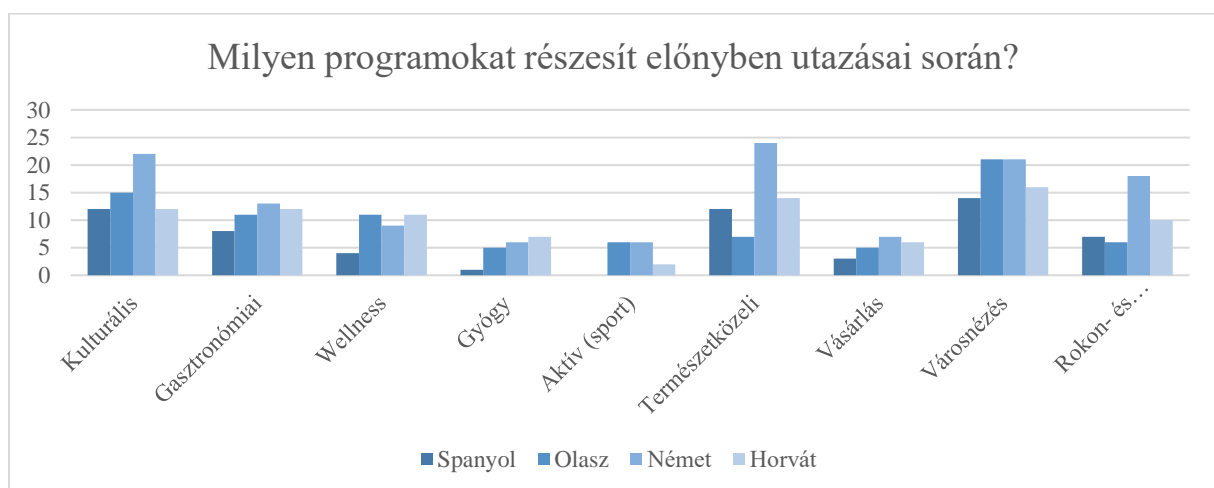
17.a. ábra: Milyen programokat részesít előnyben utazásai során? (n=264)



Forrás: Saját szerkesztés

A spanyoloknál és a németeknél a legnépszerűbb programnak a városnézés, a kulturális jellegű és a természet közeli programok bizonyultak. Az olaszoknál ugyancsak a városnézés, a kulturális jellegű és az olaszoknál harmadikként holtversenyben a gasztronómiai és wellness jellegű programok. A horvátoknál legnépszerűbb a városnézés, majd a természet közeli, végül fej-fej mellett a kulturális és gasztronómiai jellegű programok (17.b. ábra).

17.b. ábra: Milyen programokat részesít előnyben utazásai során?



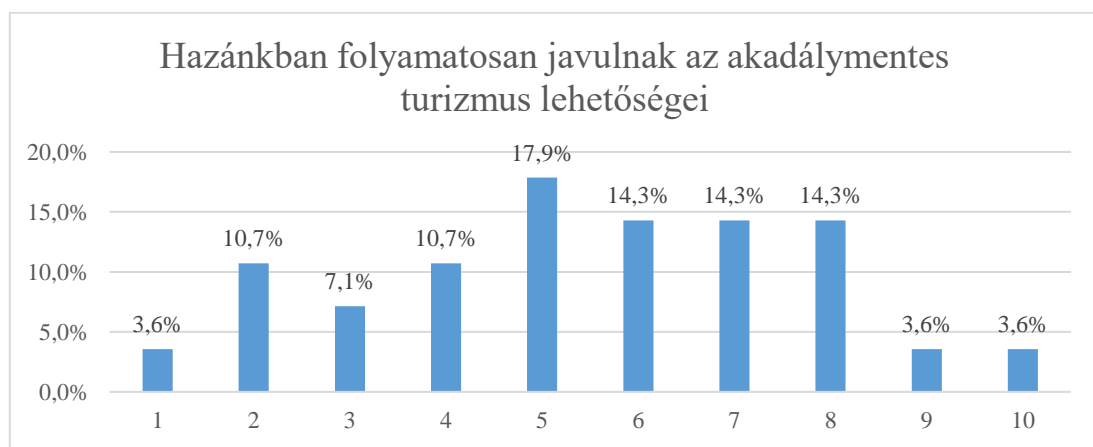
Forrás: Saját szerkesztés

3. Az akadálymentes turizmus helyzetének a megítélése az érintettek szemszögéből

Egy attitűdvizsgálat keretében arra kerestük a választ, hogy a célcsoport tagjai hogyan ítélik meg az akadálymentes turizmus helyzetét. A kutatás során 1-től 10-ig terjedő skálán kellett egyetértésük mértékét kinyilvánítani összesen 11 állítással kapcsolatban (1: egyáltalán nem értenek egyet az adott állítással; 10: teljes egyetértés). Az első állítás arra irányult, hogy a kitöltők szerint javulnak-e hazánkban az akadálymentes turizmus lehetőségei. A válaszokban viszonylag magas egyenlőtlenség található, nincs teljes egyetértés a kérdésben. Nagyjából fele-fele arányban áll az egyetértés és az egyet nem értés. A legmagasabb értéket a kényelmes középérték kapta (17,9%) viszont a kis mértékben egyetértők és az egyetértők egyaránt 14,3-14,3%-ot értek el (6,7,8-as érték). 10,7-10,7% érkezett a 2 és 4-es skálára is (18.a. ábra).

Valamilyen okból az első állítást sokkal kevesebben töltötték ki, mint a másik 10 állítást.

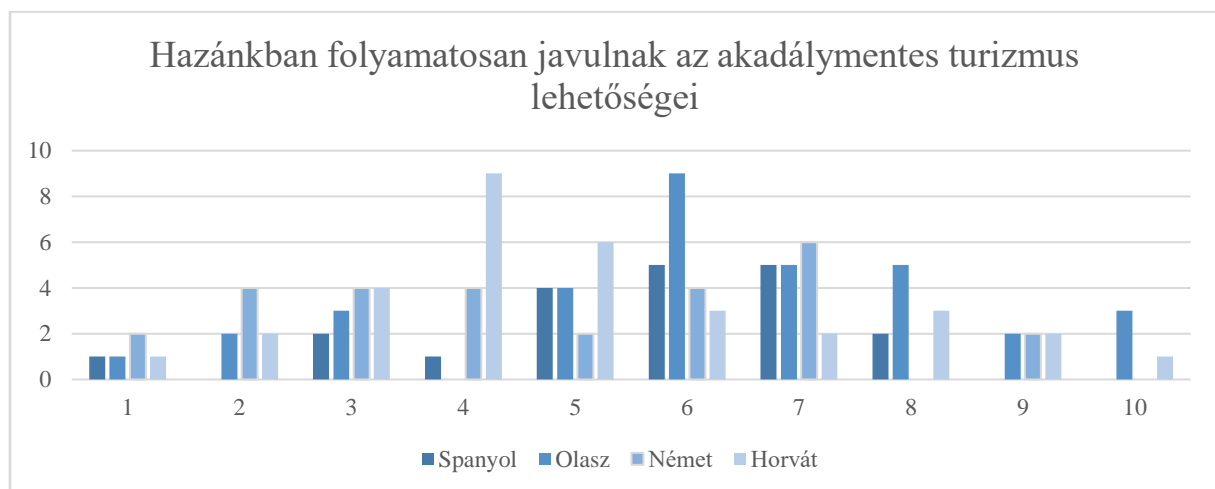
18.a. ábra: Hazánkban folyamatosan javulnak az akadálymentes turizmus lehetőségei (n=112)



Forrás: Saját szerkesztés

Az első állításban a magyarok és a másik négy ország kitöltői nagyjából egyet értettek, viszonylag magas egyenlőtlenség tapasztalható a 18.b. ábrán is, a legmagasabb értékeket a 4-7-es skála kapta, nincsen teljes egyetértés.

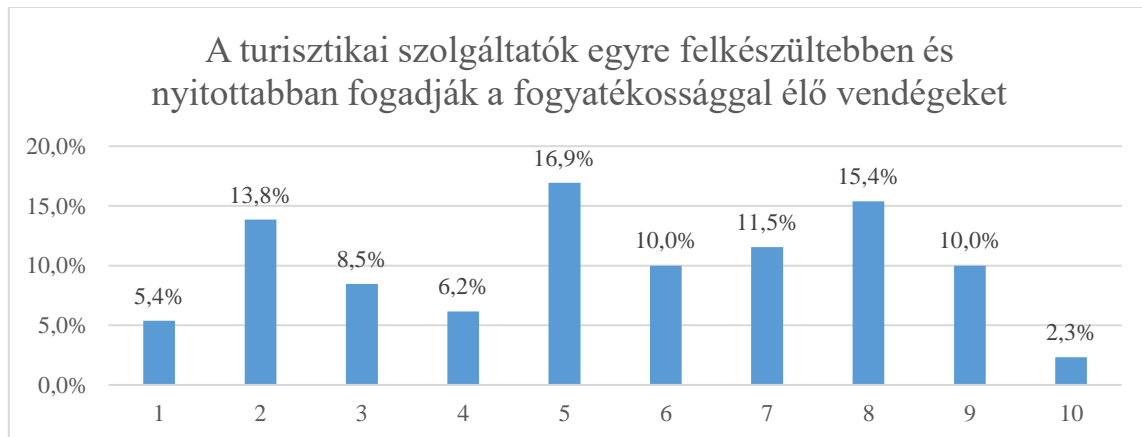
18.b. Hazánkban folyamatosan javulnak az akadálymentes turizmus lehetőségei



Forrás: Saját szerkesztés

A második állítás azt vizsgálta meg, hogy a turisztikai szolgáltatók felkészültebben és nyitottabbak-e a fogyatékossgal élő vendégek iránt. Az eredményeket a 19.a. ábra szemlélteti. A válaszokban itt is viszonylag magas egyenlőtlenség található, nincsen teljes egyetértés a kérdésben. A legmagasabb válaszaránya a kényelmi középértéknek van (16,9%), ezt követi a 8-as skála (15,4%), majd ettől a másik végletnél található 2-es skála (13,8%). Nagyjából fele-fele arányban áll az egyetértés és az egyet nem értés. A legkevesebb válasz a teljes mértékben egyetértésre érkezett, ezért elmondható, hogy a turisztikai szolgáltatóknak van még miben fejlődni felkészültség és nyitottság terén.

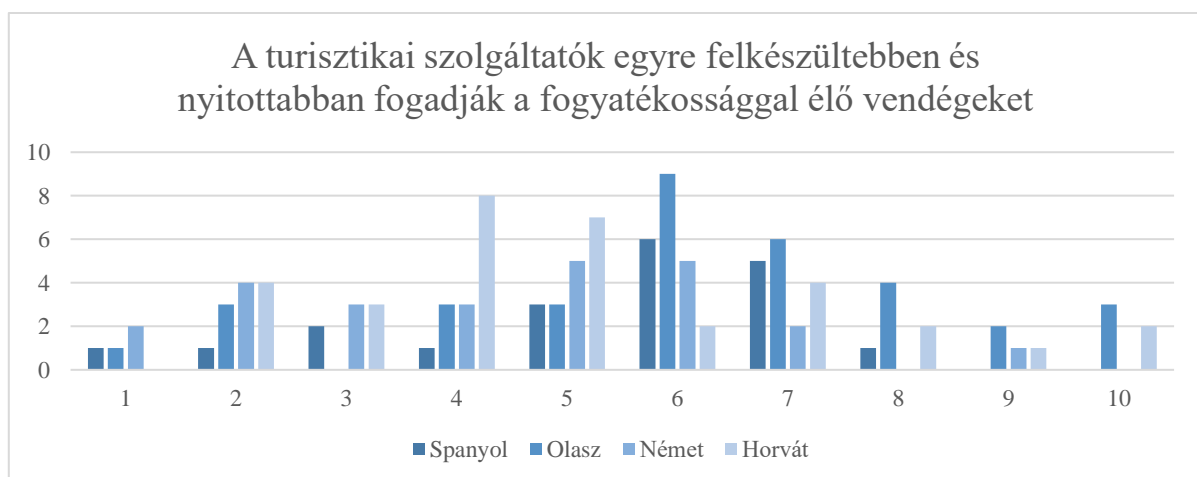
19.a. ábra: A turisztikai szolgáltatók egyre felkészültebben és nyitottabban fogadják a fogyatékossgal élő vendégeket (n=260)



Forrás: Saját szerkesztés

Az előző állításhoz hasonlóan a 19.b. ábrán sem tapasztalható egyetértés, nagy a válaszok szórása, hasonlóan a magyar értékekhez. A legmagasabb értékek a 4-7-es skálán tapasztalhatóak.

19.b. ábra: A turisztikai szolgáltatók egyre felkészültebben és nyitottabban fogadják a fogyatékossgal élő vendégeket

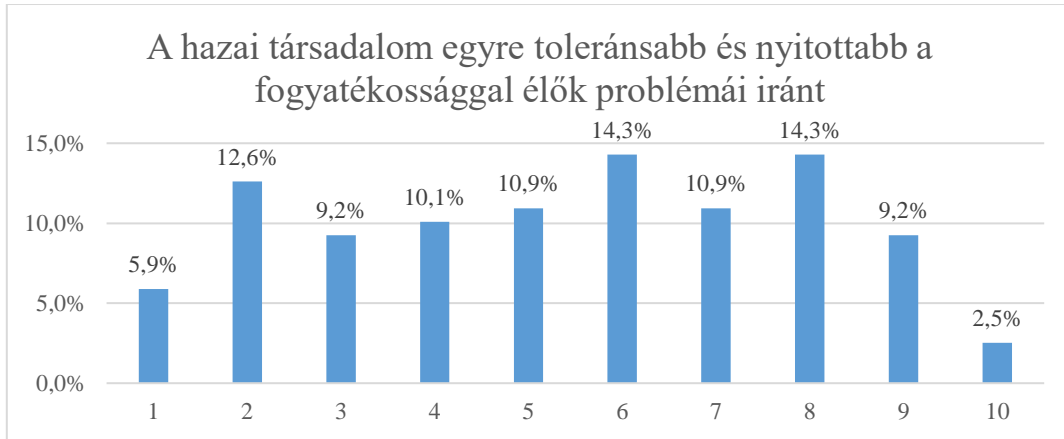


Forrás: Saját szerkesztés

A harmadik állítás azt feszegette, hogy a hazai társadalom toleránsabb és nyitottabb-e a fogyatékossgal élők problémái iránt. A válaszok megoszlása itt is elég eltérő. A válaszadók fele-fele arányban értenek egyet az állítással. A legmagasabb értéket (14,3 %) a kis mértékben egyetértés (6-os skála) és az egyetértés (8-as skála) kapta. Az egyenlőtlenséget bizonyítja, hogy

a második legmagasabb értéket 12,6 %-kal az inkább egyet nem értők (2-es skála) jelenti (20.a. ábra).

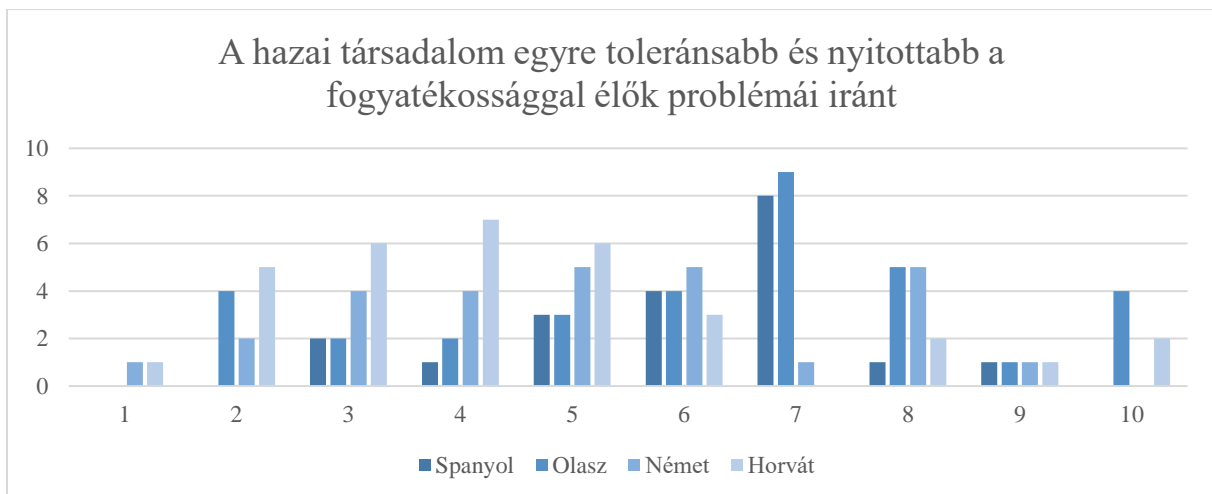
20.a. ábra: A hazai társadalom egyre toleránsabb és nyitottabb a fogyatékossgal élők problémái iránt (n=238)



Forrás: Saját szerkesztés

A 20.b. ábrán ugyancsak elég eltérő válaszok születtek, a spanyolok és az olaszok egyértelműen a 7-es skálát választották leginkább. A németek inkább egyetértettek (8-as skála), míg a horvátok kis mértékben nem értettek egyet (4-es skála).

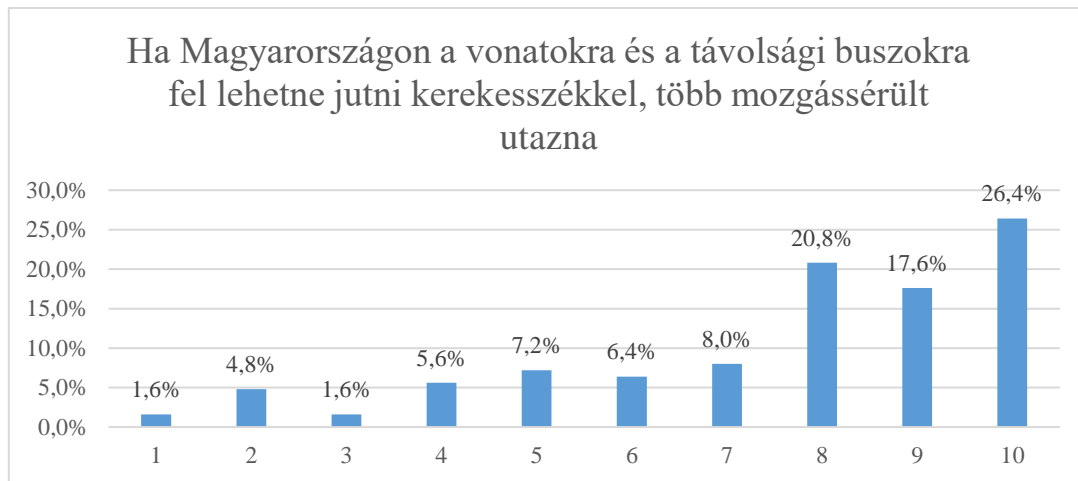
20.b. ábra: A hazai társadalom egyre toleránsabb és nyitottabb a fogyatékossgal élők problémái iránt



Forrás: Saját szerkesztés

A 21.a. ábráról olvashatóak le a harmadik állítás eredményei. Az állítás az volt, hogy ha Magyarországon fel lehetne jutni kerekesszékkal a tömegközlekedésre, akkor több mozgássérült utazna. Az állítással a kitöltők nagy része egyetért, a három felső skálára (8-10-ig) több mint 50%-os válaszadási arány érkezett. Az egyet nem értők csak kis %-ban oszlanak el az alacsonyabb skálák között.

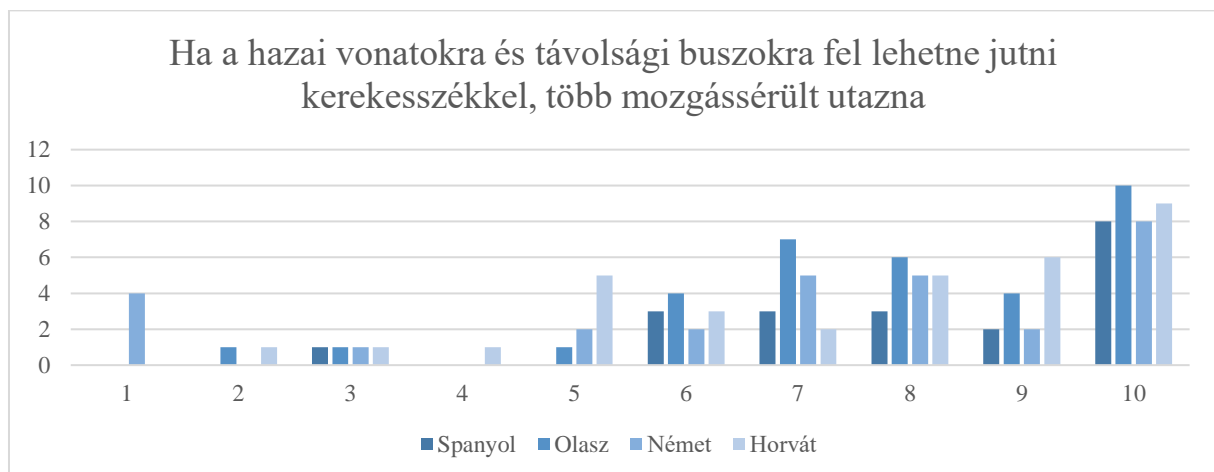
21.a ábra: Ha Magyarországon a vonatokra és a távolsági buszokra fel lehetne jutni kerekesszékkal, több mozgássérült utazna (n=250)



Forrás: Saját szerkesztés

A következő állításra (21.b. ábra), miszerint 'Ha a hazai vonatokra és távolsági buszokra fel lehetne jutni kerekesszékekkel, több mozgássérült utazna', jellemző az egyetértés. A négy ország válaszadóinak több, mint 90%-a a kényelmi középérték felett szerepel. A legtöbb válasz mind a négy országtól a teljes mértékben egyetértésre (10-es skála) érkezett.

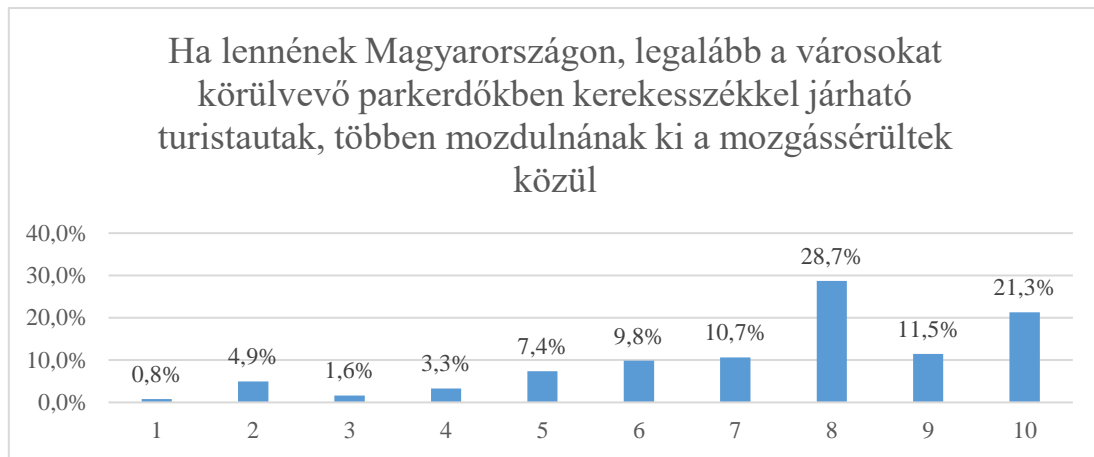
21.b. ábra: Ha a hazai vonatokra és távolsági buszokra fel lehetne jutni kerekesszékekkel, több mozgássérült utazna



Forrás: Saját szerkesztés

A következő állítás arról szólt, hogy ha lennének Magyarországon, legalább a városokat körülvevő parkerdőkben, kerekesszékekkel járható turistautak, többen mozdulnának ki a mozgássérültek közül. Az előző állításhoz hasonlóan itt is nagy az egyetértés az állítással, a kitöltők több, mint 50%-a szavazott a felső három skálára (8-10-ig). Az alsóbb skálákra érkező eredmények csak elszórtak, egyik sem jelentős (22.a. ábra).

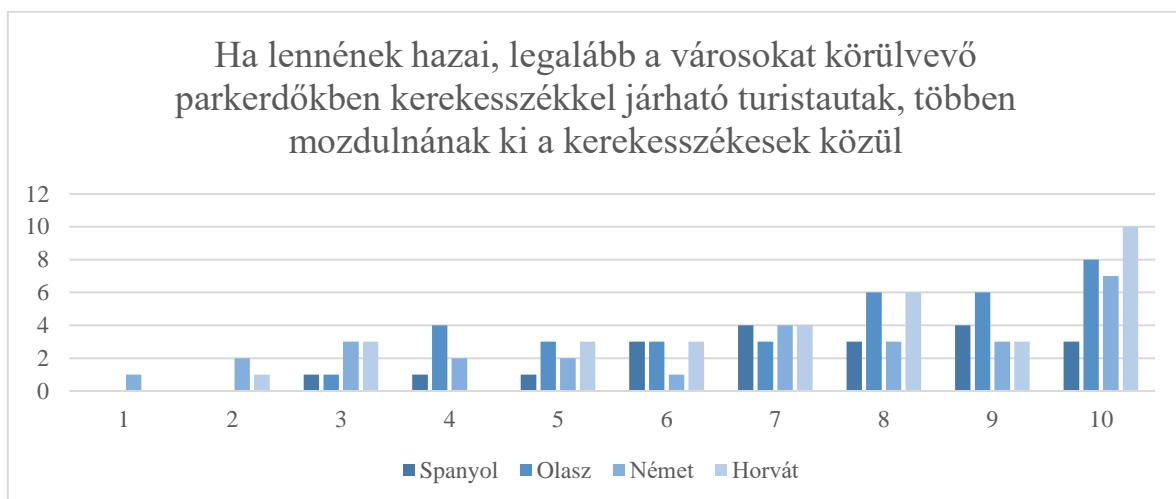
22.a. ábra: Ha lennének Magyarországon, legalább a városokat körülvevő parkerdőkben, kerekesszékekkel járható turistautak, többen mozdulnának ki a mozgássérültek közül (n=244)



Forrás: Saját szerkesztés

A 22.b. ábráról leolvasható, hogy a másik négy ország kitöltői közül a többség egyetértett a következő állítással, bár a 3-as skálától felfelé minden ország szavazott minden skálára.

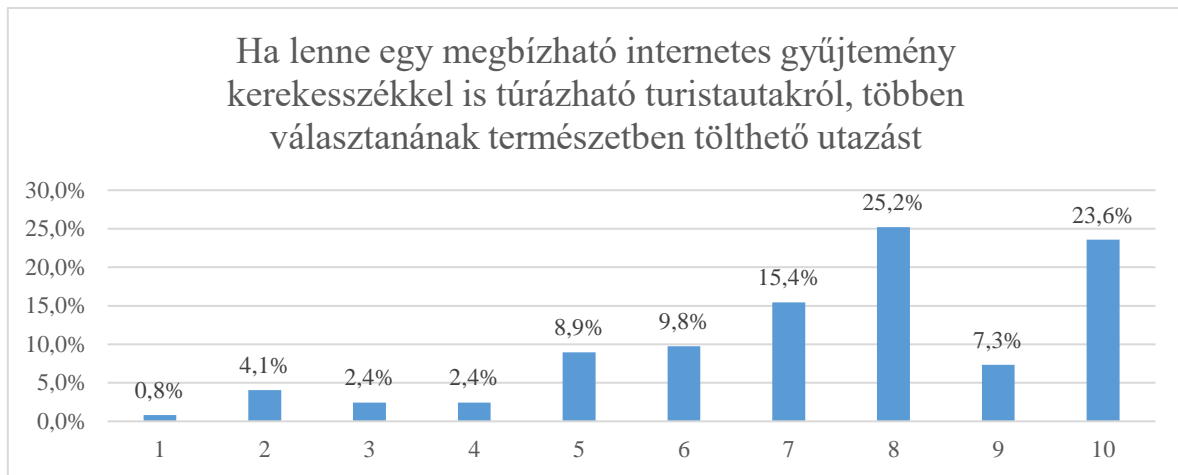
22.b. ábra: Ha lennének hazai, legalább a városokat körülvevő parkerdőkben, kerekesszékkel járható turistautak, többen mozdulnának ki a mozgássérültek közül



Forrás: Saját szerkesztés

A 23.a. ábrán azt az állítást vizsgáljuk, hogy ha lenne egy megbízható internetes gyűjtemény kerekesszékkel is bejárható turistautakról, akkor többen választanának-e természetben tölthető utazást. A válasz egyértelmű, a válaszadók több, mint fele a felső három skálára szavazott. A válaszadók négyötöde gondolja úgy, hogy többen választanának ilyen jellegű utazást, ha lenne ez a lehetőség.

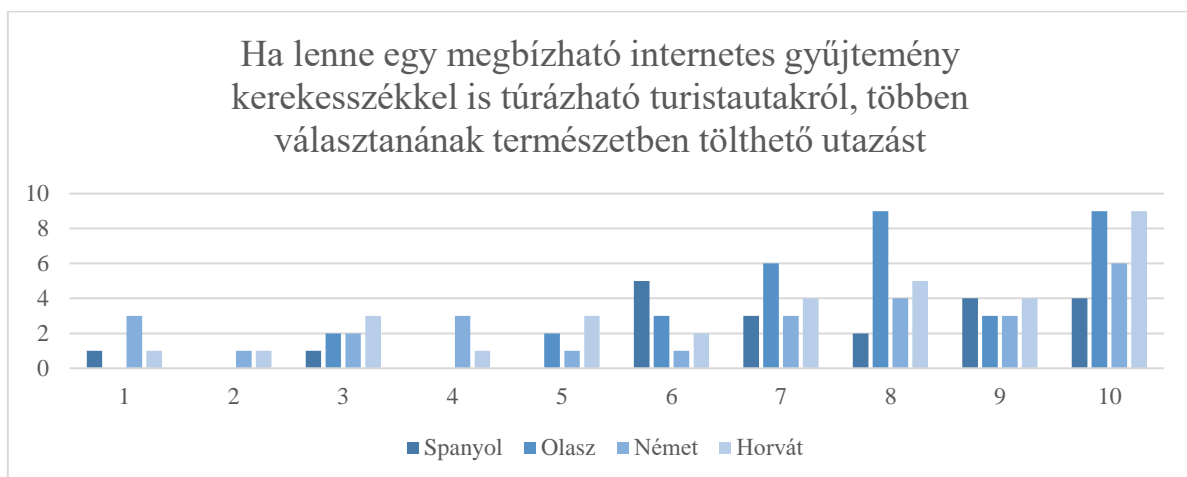
23.a. ábra: Ha lenne egy megbízható internetes gyűjtemény kerekesszékkel is bejárható turistautakról, többen választanának természetben tölthető utazást (n=246)



Forrás: Saját szerkesztés

Az internetes gyűjteménnyel kapcsolatos állításra a németeket és a horvátok legmagasabb válasza a 10-es skála, tehát a teljes mértékben egyetértés. A horvátok holtversenyben legmagasabb értéke a 8-as és a 10-es skála, ők is egyetértnek. A spanyolok pedig kis mértékben értenek egyet (6-os skála) az állítással (23.b. ábra).

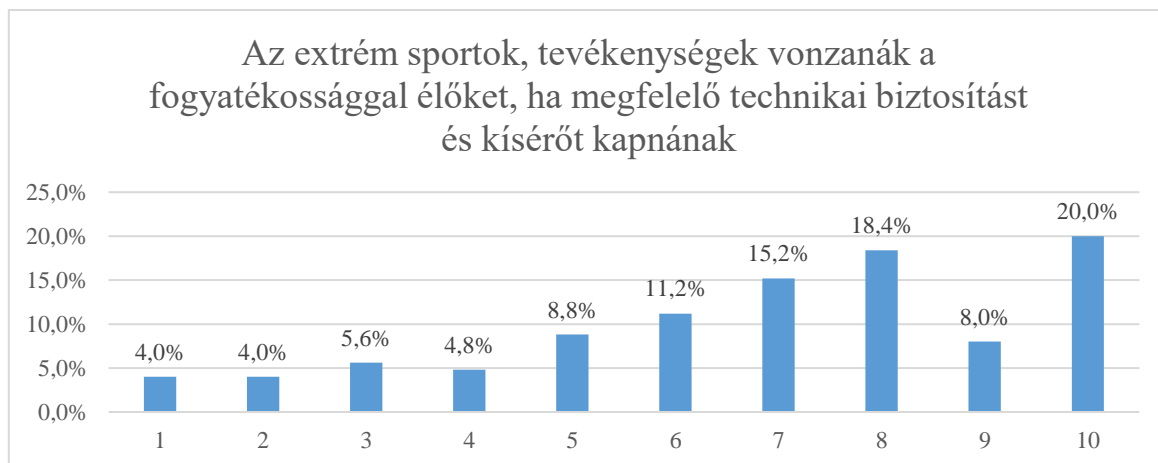
23.b. ábra: Ha lenne egy megbízható internetes gyűjtemény kerekesszékekkel is bejárható turistautakról, többen választanának természetben tölthető utazást



Forrás: Saját szerkesztés

Arra az állításra, hogy az extrém sportok, tevékenységek vonzanak a fogyatékossgal élőket, ha megfelelő technikai biztosítást és kísérőt kapnának, a következő válaszok érkeztek: a válaszadók egyötöde teljes mértékben egyetért az állítással, s az összes kitöltő több, mint kétharmada ért egyet valamilyen szinten. Az egyet nem értők aránya körülbelül 20%, míg a kényelmi középérték 8,8%-ot kapott (24.a. ábra).

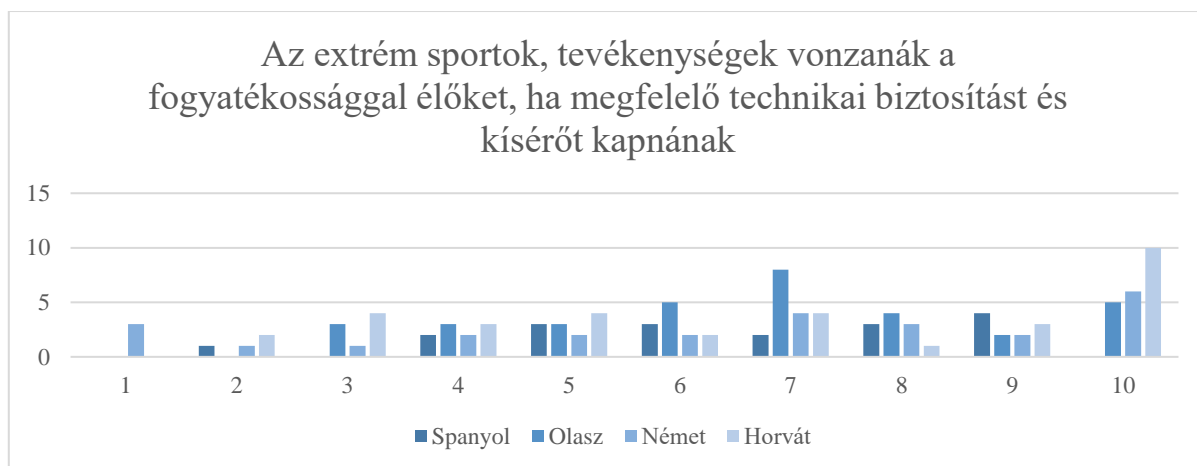
24.a. ábra: Az extrém sportok, tevékenységek vonzanak a fogyatékossgal élőket, ha megfelelő technikai biztosítást és kísérőt kapnának (n=250)



Forrás: Saját szerkesztés

A másik négy ország hasonló válaszokat adott az extrém sportokkal, tevékenységekkel kapcsolatos állításra. Magas a 10-es és a 7-es skála válaszainak száma, de minden skálára érkezett válasz, nem teljes az egyetértés a kitöltők között (24.b. ábra).

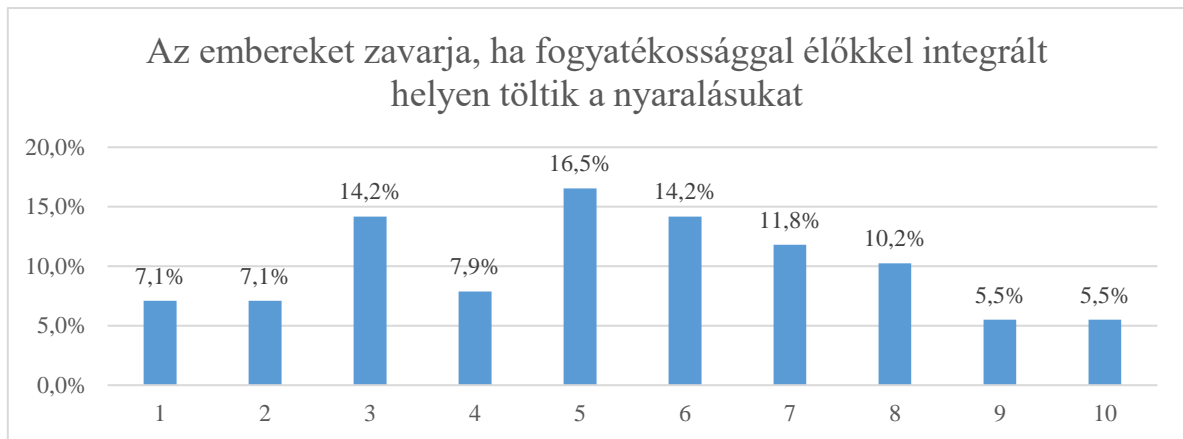
24.b. ábra: Az extrém sportok, tevékenységek vonzanák a fogyatékossgal élőket, ha megfelelő technikai biztosítást és kísérőt kapnának



Forrás: Saját szerkesztés

A következő állítás, eltérően az előzőktől, nem tartalmaz teljes egyetértést, a válaszok megoszlás szempontjából igen különbözőek. Az állítás: az embereket zavarja, ha a fogyatékossgal élőkkel integrált helyen kell tölteniük a nyaralásukat. A legmagasabb értéket 16,5%-kal a kényelmi középérték kapja, a legtöbben átlagosként értékelik ezt. 36,3%-a a válaszadóknak inkább az egyet nem értésre szavazott, míg 47,2%-a a válaszadóknak inkább az egyetértésre. Ez alapján elmondható, hogy a fogyatékkal élők átlagosan inkább azt gondolják, hogy zavarják az embereket (25.a. ábra).

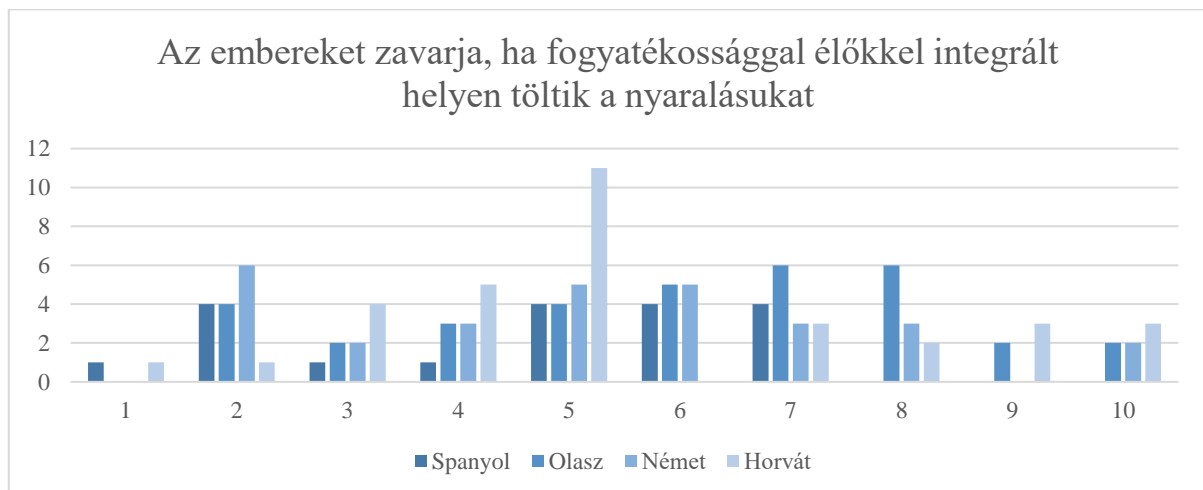
25.a. ábra: Az embereket zavarja, ha fogyatékossgal élőkkel integrált helyen töltik a nyaralásukat (n=254)



Forrás: Saját szerkesztés

A másik négy ország válaszaiban is a legmagasabb értéket a kényelmi középérték kapta, a legtöbben átlagosként értékelik, hogy az embereket zavarja-e, ha fogyatékosággal élőkkel integrált helyen kell tölteniük a nyaralásukat. Nem kiegyenlítették a válaszok, az inkább egyetértésre és az inkább nem egyet értésre is hasonló arányú válaszok érkeztek (25.b. ábra).

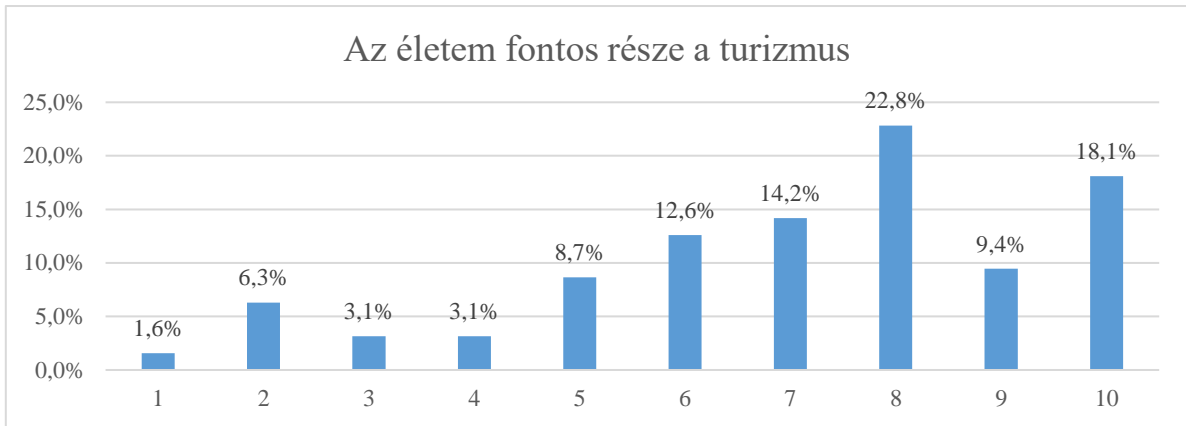
25.b. ábra: Az embereket zavarja, ha fogyatékosággal élőkkel integrált helyen töltik a nyaralásukat



Forrás: Saját szerkesztés

A 26.a. ábráról leolvasható, hogy a fogyatékkal élők mit gondolnak arról, hogy az életük fontos részét képezi a turizmus. A legmagasabb érték 22,8%-kal az egyetértés (8-as skála). Az állítással egyetértők aránya nagyjából 77%, míg azoké, akik nem értenek egyet, körülbelül 14%. A kényelmi középértéket a kitöltők 8,7%-a választotta. Általánosságban elmondható, hogy a fogyatékkal élők inkább egyetértenek ezzel az állítással, tehát fontos része az életüknek a turizmus.

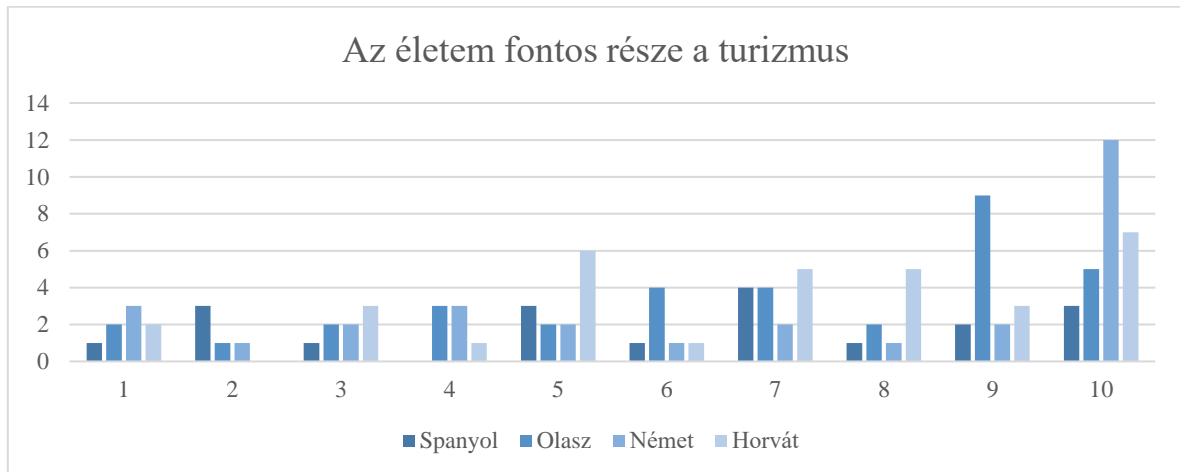
26.a. ábra: Az életem fontos része a turizmus (n=254)



Forrás: Saját szerkesztés

A partnereknél is elmondható általánosságban, hogy a fogyatékkal élők inkább egyetértenek azzal az állítással, hogy fontos része az életüknek a turizmus. Különösen igaz ez a németekre és a horvátokra, akiknél a legnépszerűbb válasz magasan a 10-es skála volt (26.b. ábra).

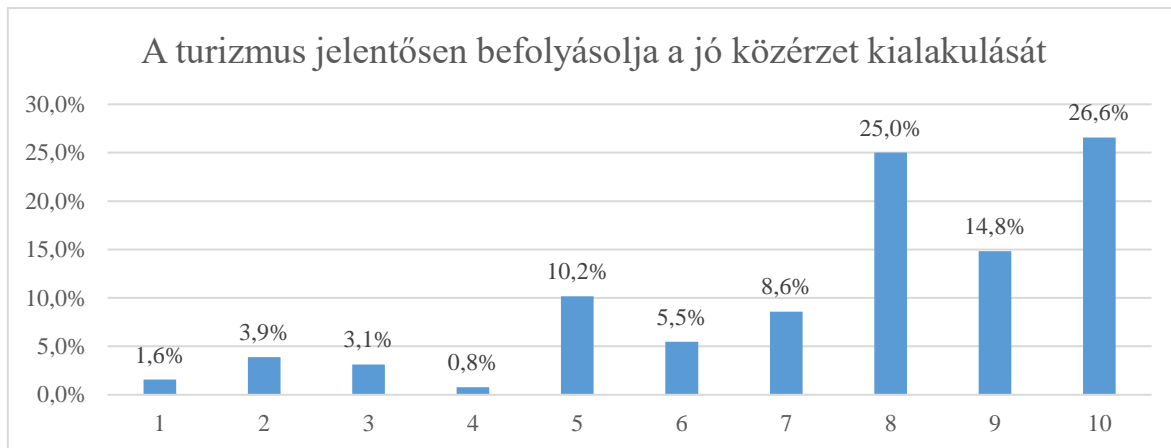
26.b. ábra: Az életem fontos része a turizmus



Forrás: Saját szerkesztés

A következő állítás arra vonatkozott, hogy a turizmus jelentősen befolyásolja-e a jó közérzet kialakulását a fogyatékkal élők körében. A 26. ábráról leolvashatók az eredmények. A kérdőívet kitöltők egynegyede teljes mértékben egyetért (10-es skála) az állítással. Az egyetértők aránya pontosan 75%, míg az egyet nem értők aránya kevesebb, mint 10%. A kényelmi középértéket a kitöltők 10,2%-a választotta (27.a. ábra).

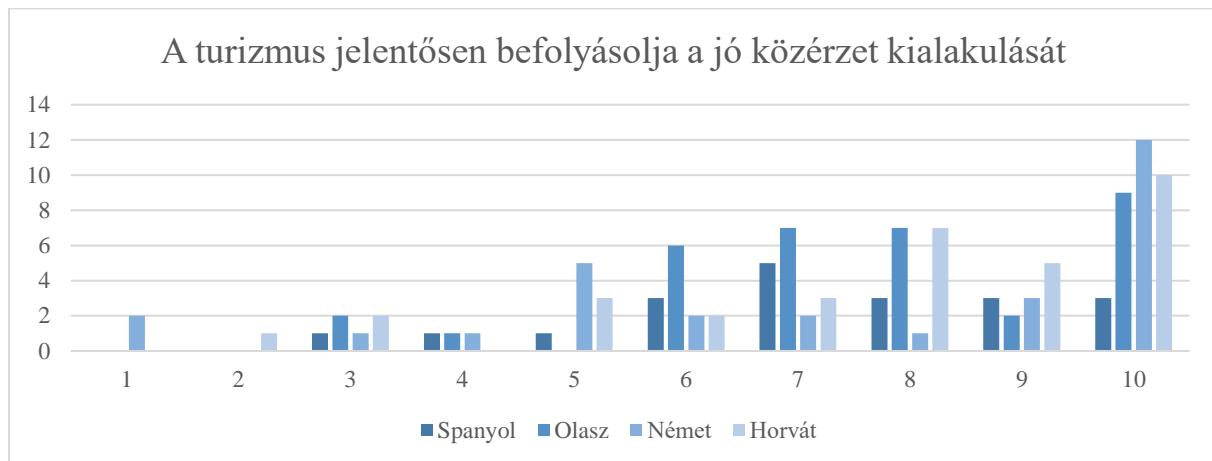
27.a. ábra: A turizmus jelentősen befolyásolja a jó közérzet kialakulását (n=256)



Forrás: Saját szerkesztés

A másik négy ország kitöltői hasonlóan vélekedtek abban, hogy a turizmus jelentősen befolyásolja-e a jó közérzet kialakulását, melyet a 27.b. ábráról olvashatunk le.

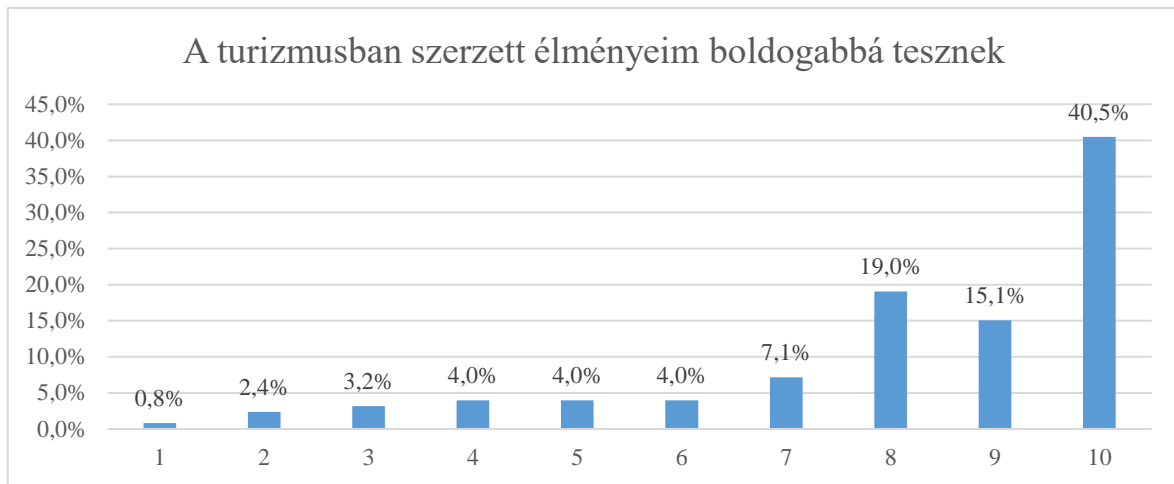
27.b. ábra: A turizmus jelentősen befolyásolja a jó közérzet kialakulását



Forrás: Saját szerkesztés

A 28.a. ábráról leolvasható, hogy mit gondolnak a kitöltők arról, hogy a turizmusban szerzett élményeik boldogabbá teszik őket. A válaszadók több, mint 80%-a egyetért az állítással, a felső három skálára a válaszadók háromnegyede szavazott. Az egyet nem értők (1-4 skála) között nincsen látványosan kiugró eredmény.

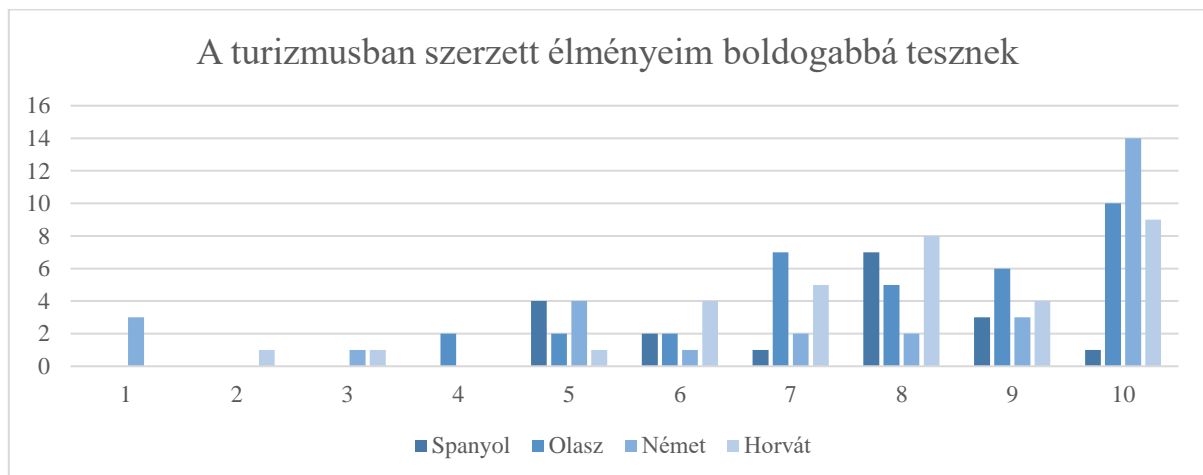
28.a. ábra: A turizmusban szerzett élményeim boldogabbá tesznek (n=252)



Forrás: Saját szerkesztés

Azzal az állítással, hogy 'A turizmusban szerzett élményeim boldogabbá tesznek' a többi ország is hasonlóan vélekedik, egyértelműen az inkább egyetértés van többségben (28.b. ábra)

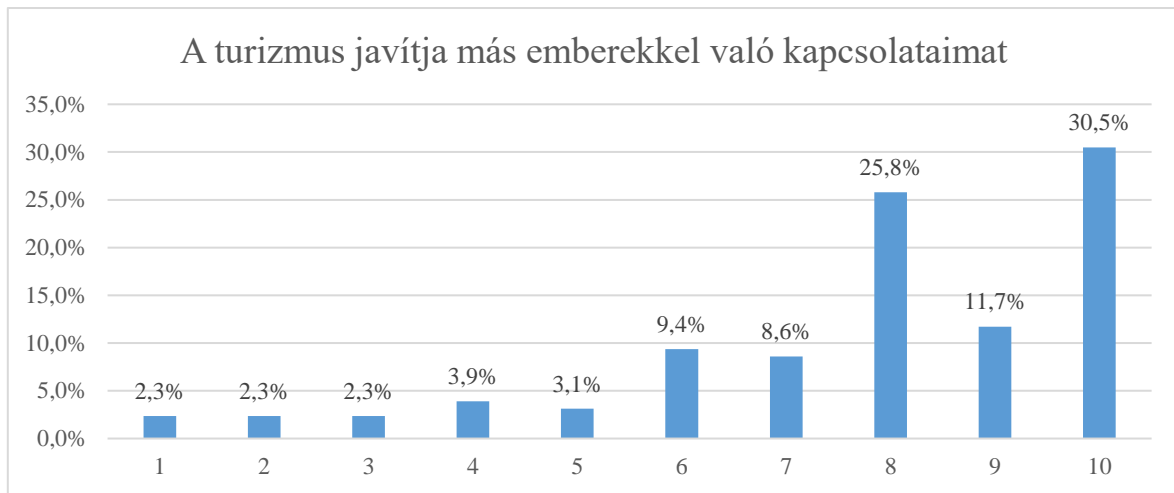
28.b. ábra: A turizmusban szerzett élményeim boldogabbá tesznek



Forrás: Saját szerkesztés

Arra az állításra, hogy a turizmus javítja a más emberekkel való kapcsolataikat, a válaszadók a következőképpen válaszoltak: majdnem egyharmada az összes kitöltőnek (30,5%) teljes mértékben egyetértett az állítással. Az egyetértők aránya közel 90%-os, mindössze 10% nem ért egyet (29.a. ábra).

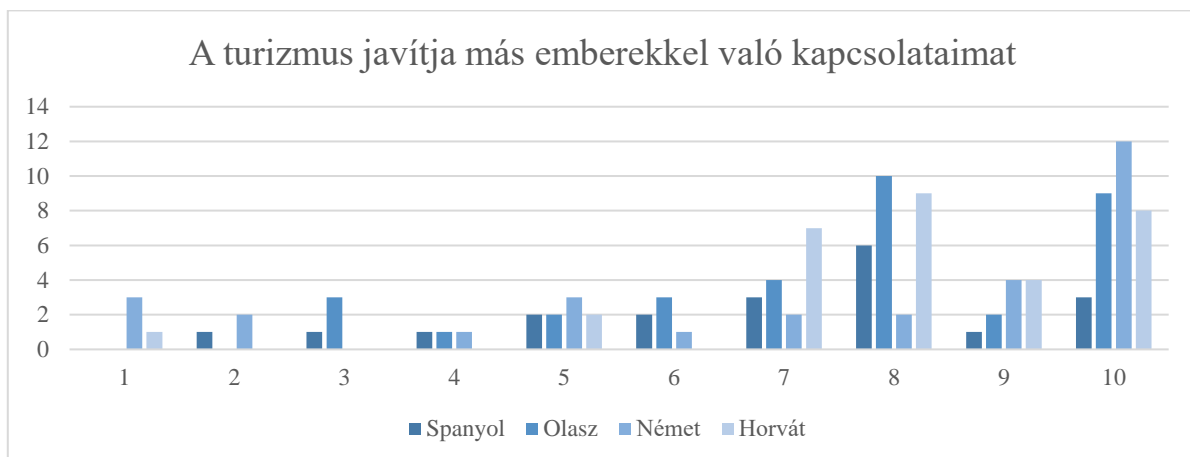
29.a. ábra: A turizmus javítja más emberekkel való kapcsolataimat (n=256)



Forrás: Saját szerkesztés

A 29.b. ábrán láthatjuk, hogy a másik négy ország is nagyjából egyetért abban az állításban, hogy a turizmus javítja a más emberekkel való kapcsolatokat.

29.b. ábra: A turizmus javítja más emberekkel való kapcsolataimat

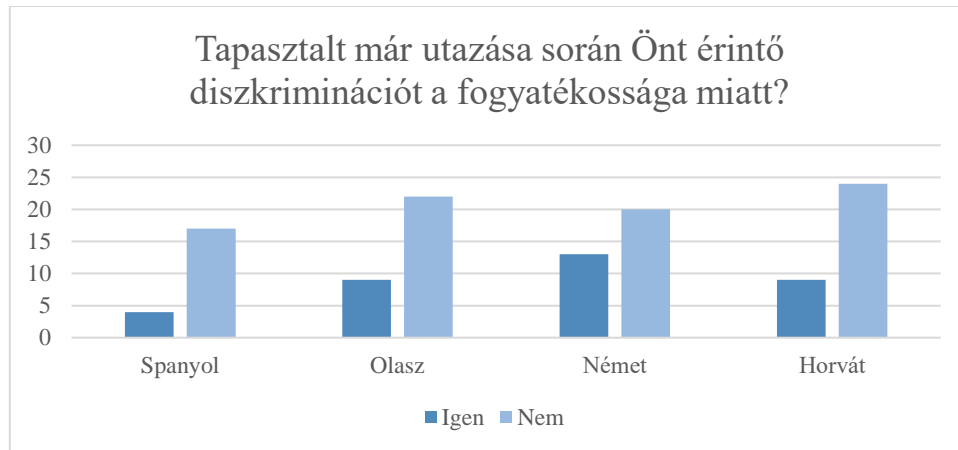


Forrás: Saját szerkesztés

A téma vizsgálata szempontjából fontos kérdés az is, hogy a kérdőívet kitöltő fogyatékkal élők tapasztaltak-e már utazásaik során diszkriminációt a fogyatékoságuk miatt. Sajnos a válaszok elég kiegyenlítettek, tehát a hazai fogyatékosággal élők majdnem fele tapasztalt már diszkriminációt fogyatékosága miatt. Igennel szavazott 46,2%-a a megkérdezetteknek, míg nemmel 53,8%. A következő kérdés azokat érinti, akik igennel válaszoltak. A kérdés, hogy ha tapasztaltak, mi volt ez a diszkrimináció (31.a. ábra). Az előző kérdésre igennel válaszolók száma 122, ezzel szemben csak 78-an adtak választ a jelenlegi kérdésre. A legtöbbükkel (35,9%) a közlekedésben viselkedtek eltérően, például nem akarták felengedni őket a tömegközlekedésre, esetenként meg sem állt a busz, a buszsofőr türelmetlenül viselkedett velük szemben vagy nem engedte, hogy segédeszközt szállítsanak a buszon, sőt, akár nem fogadta el az utazási kedvezményről szóló igazolványukat. Többekkel szemben megkülönböztetéssel éltek, kigúnyolták őket (30,8%) másságuk miatt. Ez alatt értendő, hogy szavakkal bántották őket, nem engedték, hogy különböző programokon rész vegyenek, először másokkal foglalkoztak, őket utoljára hagyták. A fogyatékkal élők 28,2%-át pedig lenézéssel, bámulással

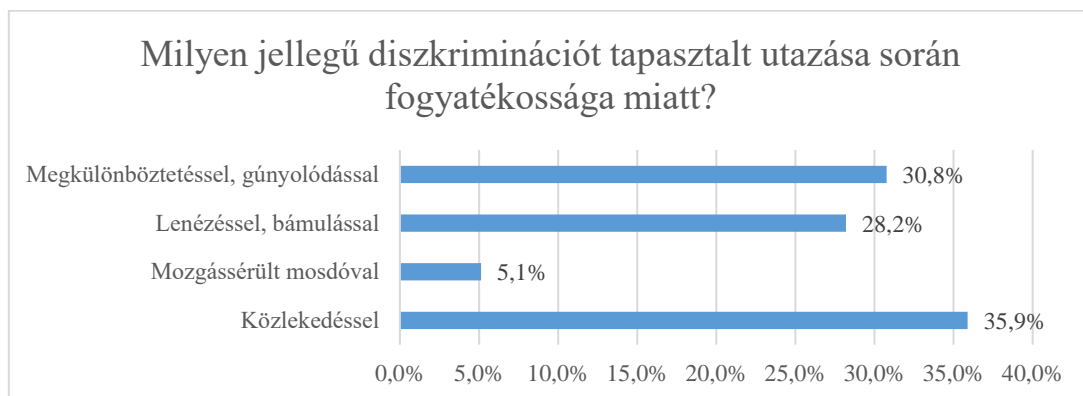
illették. Igyekeztek minél jobban eltávolodni tőlük, mert félték, nem értették a fogyatékosukat. Végül olyan eset is volt, amikor a mozgássérült mosdót nem engedték használni, vagy éppen nem tudták, mert raktárként volt az hasznosítva (5,1 %).

30. ábra: Tapasztalt már utazása során Önt érintő diszkriminációt a fogyatékosága miatt?



Forrás: Saját szerkesztés

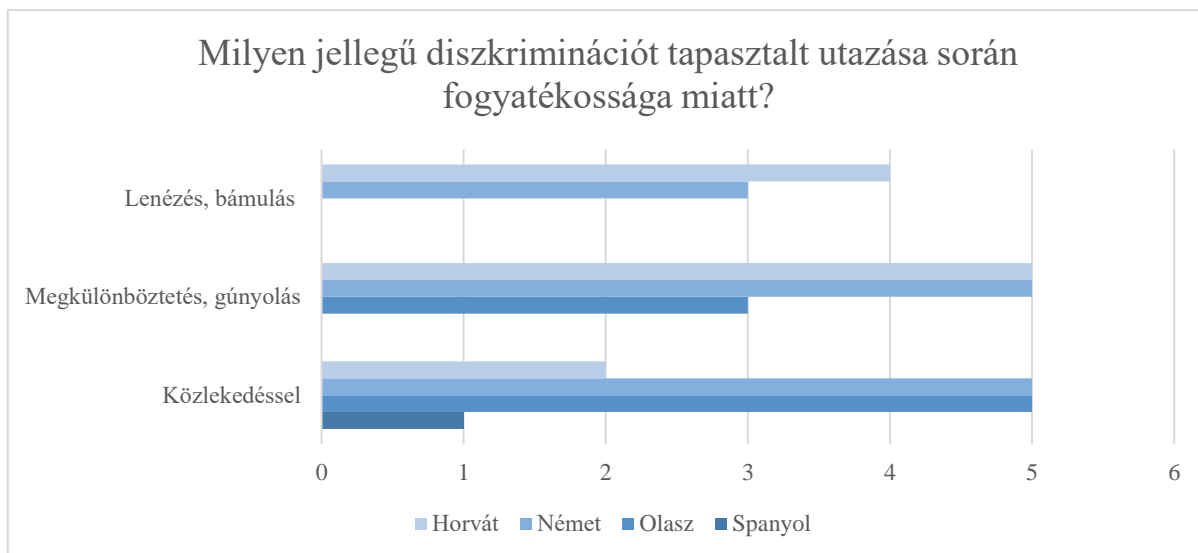
31.a. ábra: Milyen jellegű diszkriminációt tapasztalt utazása során fogyatékosága miatt? (n=78)



Forrás: Saját szerkesztés

A másik négy ország turistái is tapasztaltak már utazásuk során diszkriminációt, melyet a 31.b ábráról olvashatunk le. A következők voltak a leginkább jellemzőek: közlekedéssel kapcsolatos (főleg a németek és az olaszok esetében), megkülönböztetés, gúnyolás (főleg a horvátok és a németek esetében) és lenézés, bámulás (a horvátoknál és a németeknél).

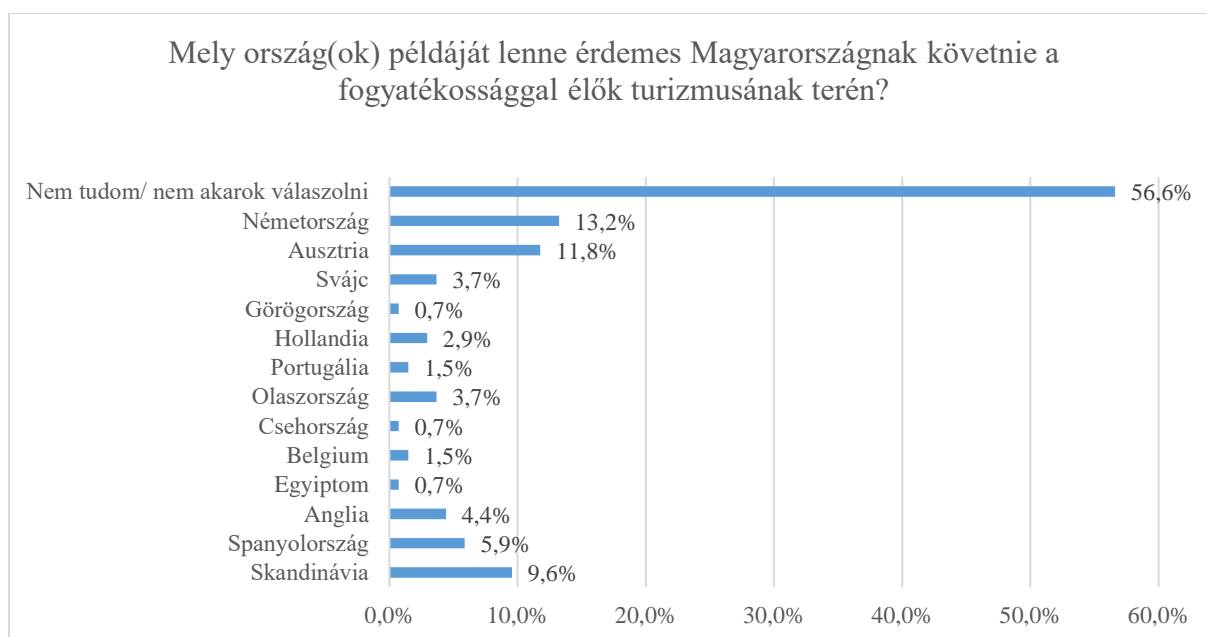
31.b. ábra: Milyen jellegű diszkriminációt tapasztalt utazása során fogyatékosága miatt?



Forrás: Saját szerkesztés

A következő kérdésben a kitöltőknek tapasztalataik alapján arra kellett választ adniuk, hogy melyik országok példáját lenne érdemes Magyarországnak is követni a fogyatékosággal élők turizmusának terén (32.a. ábra). A kérdésre több válasz is meg lehetett adni. A megkérdezettek több, mint fele nem tudott vagy nem akart válaszolni a kérdésre. A legtöbben, 13,2 %-a a válaszadóknak Németországot választotta, például a közlekedés megfelelő minőségű akadálymentesítése miatt. A következő legnépszerűbb válasz Ausztria volt, majd Skandinávia (9,6%), Spanyolország (5,9%) és Anglia (4,4%). Spanyolországban sokan hozták fel példának a lekerékített padkákat, a rámpákat, illetve a turisztikai látnivalók megfelelő akadálymentesítését.

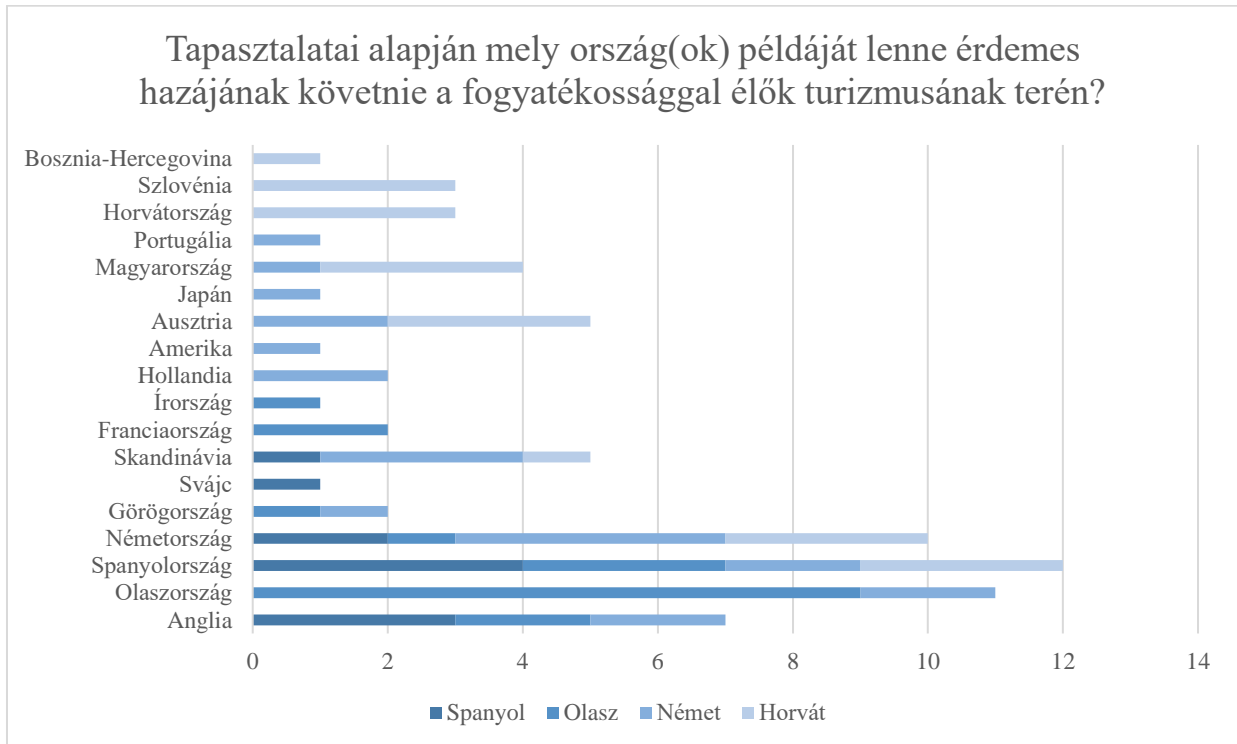
32.a. ábra: Tapasztalatai alapján mely ország (ok) példáját lenne érdemes Magyarországnak követnie a fogyatékosággal élők turizmusának terén? (n=272)



Forrás: Saját szerkesztés

A többi ország esetében a legnépszerűbb válaszok a következőképpen alakultak: Spanyolország (12), Olaszország (11), Németország (10). Az említett országoknál többen is a saját országukra szavaztak. A legnépszerűbb, a kutatástól független ország Anglia (7), majd Ausztria (5) és Skandinávia (5) (32.b ábra).

32.b. ábra: Tapasztalatai alapján mely ország(ok) példáját lenne érdemes hazájának követnie a fogyatékossgal élők turizmusának terén?

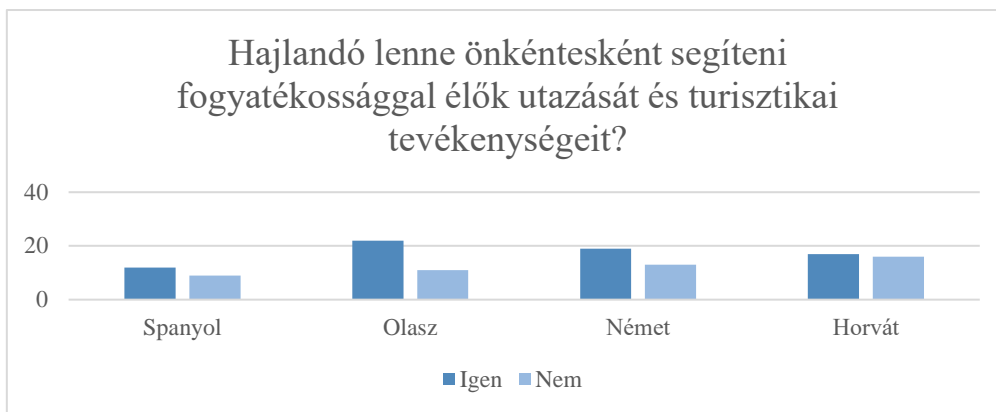


Forrás: Saját szerkesztés

A következő kérdés arra irányult, hogy a megkérdezettek hajlandóak lennének-e önkéntesként segíteni a fogyatékossgal élők utazását és turisztikai tevékenységeit. A válaszadók több, mint kétharmada (68,2%) azt válaszolta, hogy hajlandó lenne önkéntesként segíteni, míg kicsit kevesebb, mint egyharmada (31,8%) a megkérdezetteknek nem lenne hajlandó segíteni.

A másik négy ország esetében hasonló eredmények születtek, egyedül a horvátok és a spanyolok esetében változik a helyzet, náluk már csak fele-fele arányban lennének hajlandóak önkéntesként segíteni (33. ábra).

33. ábra: Hajlandó lenne önkéntesként segíteni a fogyatékossgal élők utazását és turisztikai tevékenységeit?



Forrás: Saját szerkesztés

4. A kitöltők demográfiai adatai

A kérdőívet kitöltő magyarok 47,8%-a férfi, míg 52,2%-uk nő (1. táblázat).

1. táblázat: A fogyatékossgal élők nem szerinti megoszlása

Nem szerinti megoszlás					
Nem/Ország	Magyar	Spanyol	Olasz	Német	Horvát
Nő	140	12	13	22	14
Férfi	128	9	21	11	18

Forrás: Saját szerkesztés

Legtöbben 36 és 50 év között vannak a kérdőívet kitöltő magyarok (47,8%), majdnem a megkérdezettek fele ebbe a csoportba tartozik. 18 és 25 év között 20,1%-a, 50 és 65 év között 14,2%-a, 26 és 35 év között 12,7%-a és 66 év felett 5,2% a megkérdezetteknek helyezkedik el (2. táblázat).

2. táblázat: A fogyatékossgal élők életkor szerinti megoszlása

Életkor szerinti megoszlás					
Életkor/Ország	Magyar	Spanyol	Olasz	Német	Horvát
18-25 év	54	1	9	8	0
26-35 év	34	0	10	8	12
36-50 év	128	13	11	6	12
50-65 év	38	8	3	8	7
66 év felett	14	0	1	2	2

Forrás: Saját szerkesztés

A kérdőívet kitöltők családi állapota az alábbiak szerint alakul: a kitöltők 47,8%-a hajadon/nőtlen, 30,6% házas, 11,2% élettársi kapcsolatban él, 7,5% elvált, míg 3% özvegy (3. táblázat) Magyarországon.

3. táblázat: A fogyatékossgal élők családi állapot szerinti megoszlása

Családi állapot szerinti megoszlás

Családi állapot/Ország	Magyar	Spanyol	Olasz	Német	Horvát
Hajadon/nőtlen	128	7	22	18	19
Házass	82	5	2	7	2
Elvált	20	4	3	2	1
Özvegy	8	1	1	1	1
Élettársi kapcsolat	30	3	6	4	10

Forrás: Saját szerkesztés

A legmagasabb iskolai végzettséget tekintve hazánkban a legtöbben a gimnáziumi érettségit jelölték meg (21,9%), majd ettől kissé lemaradva 19,5%-kal a főiskolai diplomát, majd 14,8-14,8%-ot kapott a legfeljebb 8 általános iskola és a szakközépiskolai érettségi. 14,1%-kal követi ezeket a szakmunkásképzőt végzetek száma, 11,7%-a a megkérdezetteknek egyetemi diplomával rendelkezik, míg mindössze 3,1%-nak van felsőfokú technikuma (4. táblázat).

4. táblázat: A fogyatékossgal élők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása

Legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlás					
Iskolai végzettség/Ország	Magyar	Spanyol	Olasz	Német	Horvát
8 általános	38	3	0	3	10
Szakmunkásképző	36	7	6	3	12
Szakközépiskolai érettségi	38	1	7	11	1
Gimnáziumi érettségi	56	3	13	1	2
Felsőfokú technikum	8	4	3	3	5
Főiskolai diploma	50	0	0	0	0
Egyetemi diploma	30	4	5	4	3

Forrás: Saját szerkesztés

A hazai megkérdezettek aszerint, hogy milyen lakhatási formában élnek, a következő csoportokba sorolhatók be: 33,6% a családdal (szülők, testvér, egyéb rokon) él együtt, 28,4% a saját lakásában házastárssal, élettárssal vagy barátokkal él, 16,4% saját lakásában él egyedül, 9,7% albérletben lakik, 5,2% intézetben, 3,7% valamilyen lakóotthonban, 2,2% támogatott lakhatásban, míg 0,7% másokkal közös lakásban éli az életét (5. táblázat).

5. táblázat: A fogyatékossgal élők lakhatási forma szerinti megoszlása

Lakhatási forma szerinti megoszlás					
Lakhatási forma/Ország	Magyar	Spanyol	Olasz	Német	Horvát
Intézet	14	0	1	2	0
Lakóotthon	10	0	2	0	0
Albérlet	26	5	2	0	18
Támogatott lakhatás	6	0	4	0	4
Saját lakásban egyedül	44	7	6	4	7
Családdal (szülők, testvér, egyéb rokon)	90	4	14	14	3
Saját lakásban házastárssal, élettárssal vagy barátokkal	76	4	2	3	0
Másokkal közös lakásban	2	0	3	0	1

Forrás: Saját szerkesztés

A következő kérdésben (6. táblázat) arra kellett választ adniuk a kérdőívet kitöltő magyaroknak, hogy gazdasági aktivitás alapján melyik csoportba sorolnák magukat. A két legtöbb említés

kapó lehetőség a megváltozott munkaképességű (31,8%) és az aktív szellemi dolgozó (33,3%) volt. 18,9%-a a válaszadóknak rokkantnyugdíjas, 15,2%-a nyugdíjas, míg ugyanannyi szavazat érkezett az egyéb eltartottra és az aktív fizikai dolgozóra (8,3-8,3%). Érkezett még válasz a háztartásbelire (4,5%), a munkanélkültre (3,8%), az éppen GYES-en, GYED-en lévőre (2,3%) és végül az inaktív keresőre (0,8%).

31. ábra: A fogyatékkal élők gazdasági aktivitás szerinti megoszlása

Gazdasági aktivitás szerinti megoszlás					
Gazdasági aktivitás/Ország	Magyar	Spanyol	Olasz	Német	Horvát
Aktív fizikai dolgozó	22	6	2	1	0
Aktív szellemi dolgozó	88	3	9	7	1
GYES-en, GYED-en	6	0	0	0	0
Háztartásbeli	12	1	1	2	0
Tanuló	26	0	1	5	0
Nyugdíjas	40	1	0	11	6
Munkanélküli	10	0	4	1	9
Egyéb inaktív kereső	2	1	3	5	0
Megváltozott munkaképességű	84	14	7	3	12
Egyéb eltartott	22	1	1	1	3
Rokkantnyugdíjas	50	1	6	0	1

Forrás: Saját szerkesztés